

subotički dvojednik

Godina IV. ❖ Broj 66 ❖ 15. ožujka 1997. ❖ Cijena 2 dinara

可心可意

伴
向
心

Šiblje-

za gorivo posječeno,
a počinje pupati!

Moritake

(V. Devide)

Novo rukovodstvo nezavisnih novinara Vojvodine

Biblijski „sušnih“ godina vojvodanskog nezavisnog novinarstva dosadašnji predsjednik **Mile Isakov** svoju tešku i odgovornu funkciju, na skupštini nezavisnih novinara preneo je na Dimitrija Boarova.

Nezavisno novinarstvo Vojvodine u ovim proteklim teškim vremenima odigralo je časnu ulogu što se tiče etike, morala i profesionalnosti. Na sjednici održanoj 7. ožujka u Novom Sadu izabrano je novo rukovodstvo nezavisnih novinara Vojvodine. Za predsjednika je predložen **Dimitrije Boarov** i jednoglasno je izabran. Članovi odbora su: **Mihal Ramač, Pavle Malešev, Keszegi Károly, Marina Fratucan, Boris Labudović, Jelisaveta Hariš, Milan Dobrosavljev, Radovan Balać, Varju Marta, Valihora Istvan, Vojislav Sekelj, Petrović Petar, Gordana Marković, te Zoran Vukelić i Branislav Kostić.**

Nadamo se da će novo predsjedništvo od dosadašnjeg boemskog odnosa prema novinarstvu Vojvodine učiniti ipak nešto malo više. Svaka čast prethodnicima.

(v.s.)

kut Djeca i škola

Ni djeca nisu više kao što su bila. Dobra, lijepa, pametna i nadasve sljepo poslušna...

Odrastajući u vrijeme kaosa s primjesama bezumlja, naučili su ovih dana demokratsku lekciju da se i oni moraju bar o nečemu pitati. U protivnom – gube vlastito dostojanstvo te imaju razlog za bunt. Jer, zato što su prosvjetni radnici štrajkali toliko dugo zbog imbecilnog ignoriranja republičke Vlade, neće valjda oni biti jedini koji će zbog toga ispaštati putem nametnute nadoknade izgubljenog. A, oni uistinu nisu ni krivi ni dužni. Zato su odlučili – ne ići u školu subotama i raspustima zbog tuđih pogreški.

Bravo djeco. Lagano postajete ljudi s prepoznatljivim manirima građana.

Tomislav Žigmanov

Proljeće

pred

nama?

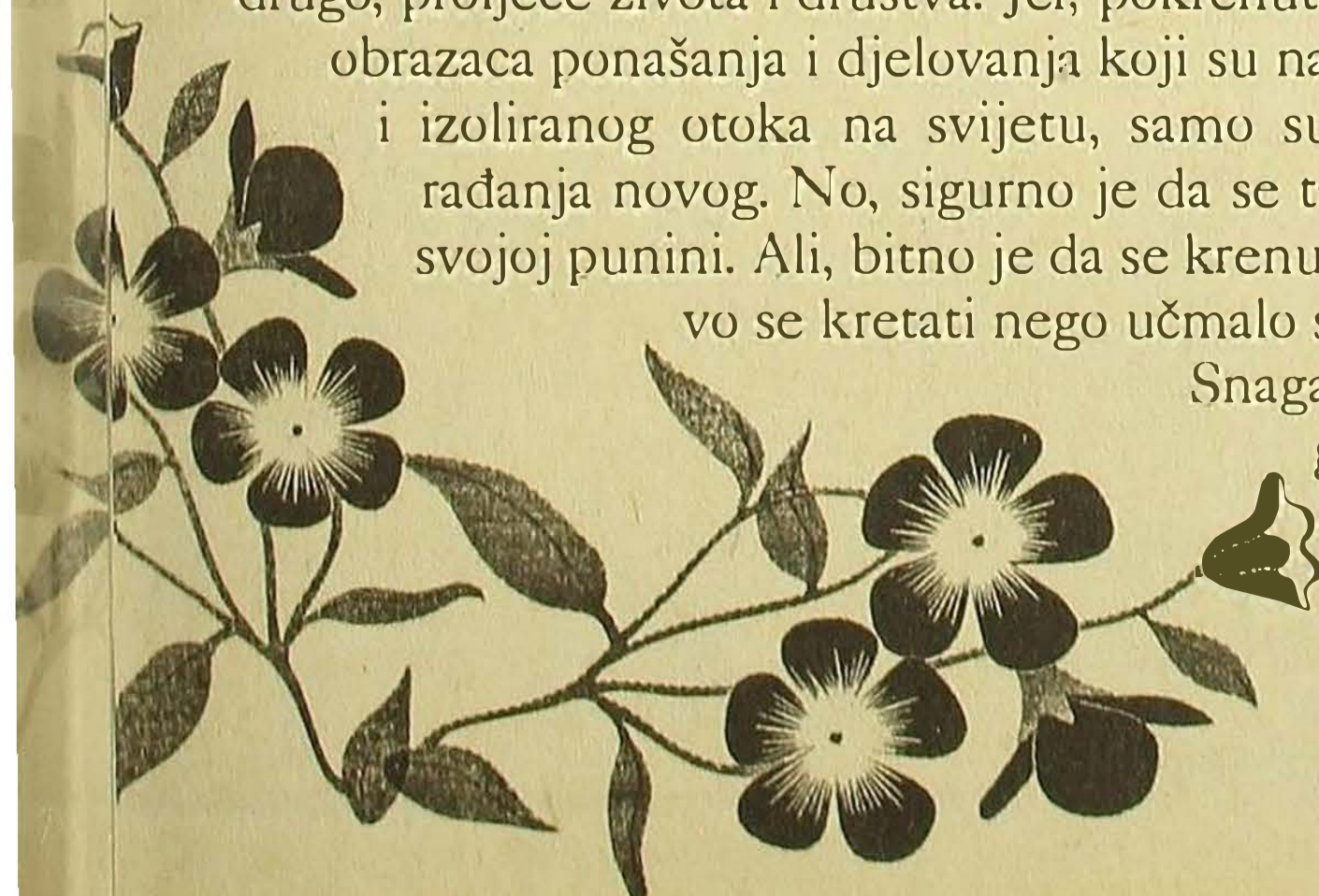
U ove će godine proljeće, nova godišnja dob, početi 21. ožujka. U ozračju hvalovrijetne simbolike (buđenja usnulo-ga, rođenja novoga, otopljenja hladnoga, bujanja prirode napn zimskog mrtvila...) ne znamo smijemo li se pitati hoće li ruka od ovih značajki vrijediti kao oznaka i za događaje na dritvenome planu naše tugaljive i već više godina sumorne svadnevice.

Ako je suditi po onome što se događalo proteklih mjeseci u većini urbanih središta Srbije do sada u tako širokim razmjerama neviđeno javno manifestiranje građanskog nedovoljstva, koje je formalno izazvano krađom glasova u studenome prošle godine odlanim izborima za lokalne organe vlasti – onda nam predstoji pravo osjećanje svega. Jer probudena mladost, oslobođen strah (unatoč bestijalnom divljanju policije u nekoliko narata), iskazana upornost u prosvjedu (unatoč gotovo dvomjesečnom ignoriranju i u vrlo nepovoljnim vremenskim uvjetima), pojava nasmijanih ljudi na ulicama, očitovana smelost, rođenje spoznaje o svijesti da i običan čovjek kao građanin može utjecati na neke političke odluke... samo su neke od pozitivnih činjenica proteklih događaja i pozatelji nečega što prije toga nije bilo, ili nije postojalo u tolikome obimu.

Kao takvi, ti momenti sigurno bude nadu da će i s proljećem u prirodi krenuti i ono drugo, proljeće života i društva. Jer, pokrenuto otopljenje ustaljenih i okoštalih obrazaca ponašanja i djelovanja koji su nas i doveli do pozicije usamljenog i izoliranog otoka na svijetu, samo su najava nezaustavljivog procesa rađanja novog. No, sigurno je da se taj proces neće okončati odmah u svojoj punini. Ali, bitno je da se krenulo... Jer, neki puta je bolje i traljavo se kretati nego učmalo stajati na mjestu.

Snaga mama proljeća je velika. Treba ga samo prihvatiti izazovno, te aktivno sudjelovati u stvaranju novog. Svatko u okviru svojega djelokruga i svojih mogućnosti.

Tomislav Žigmanov

Tako mu (mi) i treba,?“

Slobodana Miloševića, glavnom i odgovorno uredniku „Žiga“ (čeljad bi kazala, Snjemu) ne da piće ni na kredu! Što je i u redu? Al, pitam se, što mi ni Franjo ne da!? A obojica, mada ne Zajedno, su bili moji đaci (i to u dobrim „danskim“ vremenima šuvarovog školništva). No, sudeći, što rade, ipak i glede naobrazbe, mislim da su zanat ipak dobro ispekli. Jer, princip je princip, veresije nema. O kreditima *malo morgen*, za tisuću hiljada godina, možda? Milo svaka čast! Istina davno sam čito Njegoša.

Bez obzira što međunarodna zajednica o nama misli. Ipak, poso je poso, točka.!. A cena nije mala, niti pod falingom (manom).

A u međuvremenu, daci, opet i sa punim pravom štrajkuju, odnosno šetaju, jer kakve su nam škole, u njih mogu ići samo starci, penzioneri i profesori koji poslje svega ne znaju da li su na štitu ili sa štitom. A ja kod Milošević Franje i dalje pijem na versiju.

Drugi uvodnik, drugi put.

Poslije velike pauze ponovo čitam „Idiota“. Dostojevski, Frojd, Jung, itd. Dugo, dosadno, poznato, zamorno, treba čitati, isčitavati, rič po riječ, novine, odnosno slušati „kravoviziju“. Mučnina, pratim samo naslovnice. Tako u jednom tjedniku, Hrvati bi rekli nedeljniku, vidim, a i piše, „**Verujem u svoj narod**“. Ekskluzivno za taj sedmodnevnik kaže dr. Radmila Milentijević. Ministarka za one stvari. Mislim, gledam, češem se ispod mozga, i pitam se, zar neko mora biti, postati, ministar, da bi imo svoj narod!?* Znam, čoban ima svoje ovce, i to su njegove i u njih viruje, jer su njegove. Daju mlika a kadgod i vunu. A potom mi opet nije jasno, pozivajući se na Ustav, ja ko Hrvat, moj prijatelj Mađar, Slovak, zar više nije narod ili smo svi postali njeni. Zbog njene velike vire? Po ustavu i zakonu, ona je u pravu. Ali, opet i ipak, ali...?!%?!

Vraćam se Dostojevskom, čitam, sad „Zločin i kazna“. Dosadno, ali ubedljivo. Mada mi „draga“, koja pored mene stopa čarape, sugerise da bi trebo pročitati nov pravopis i naučiti elementarne stvari iz gramatike..

Ustajem, pomilujem je po kosi, ona je zadovoljna, a ja i dalje mislim da sam pis-men, a nisam ministar.

Vojislav Sekelj

Pisma čitatelja

Bunjevci akademici

U pretprošlom broju „Žiga“ naveli ste da su Bunjevci nakon Mirka Vidakovića dobili svog drugog akademika, Antu Sekulića.

Međutim, Bunjevci imaju još jednog akademika, koji je, kao i Vidaković, bio Lemešanin. To je Gaja Alaga (1924-1988), nuklearni fizičar, koji je bio izvanredni član JAZU!

Uz želju da ovu primjedbu ne shvatite zlonamjerno, već samo kao dobronamjenu kritiku, srdačno Vas pozdravljam, uz sugestiju da bi trebalo više poraditi na distribuiranju Vašega lista među Bunjercima i Sokcima somborske općine, u čemu bi Vam trebali pomoći i naša kulturna društva, Crkva te stranka.

Lemešanin

Petar Gabrić

(1971 - 1997)

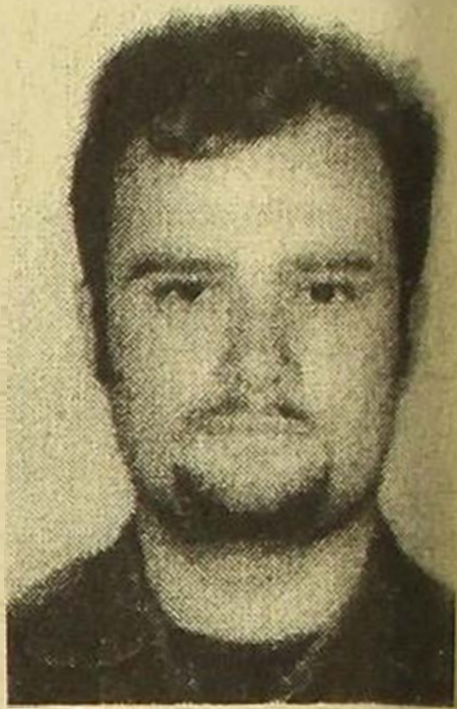
Mnoge trenutke života „snijeg vjere“ naše nesvjesnog bitisanja varljivo prekriva skriveni prividom nade da zbilja teče svojim prirodnim tokom, nekom metafizičkom logikom trajanja početkom i krajem, uzrokom i posljedicom onda, nazovimo to trenutkom nepažnje, slučaj ili uzvišenije – usudom sudbine, čiji ostaci osjećaju da ih liječimo, pokušamo umiriti, osmisliti vjeri, nadajući se da život ipak nešto malo vrijedi od postojeće tajne samoga življenja. Poslije svega ostaju slomljene nemoćne riječi, otkrišću „oblik“ boli koja ostaje trajno razape između srca i grla. U trenucima sumorne spoznaje zbilje, javlja se grč, trzaj koji se uvlači u sebe da bi „spriječio“ ono nešto što se dogodilo. A dogodilo se. Dogadati će se.

Strojevi u tiskari „Globus“ na trenutak su glasno „umukli“. Mi, (ja) koji smo s dragim Perom u posljednje vrijeme stvarali i kroz montažu pravili ove male novine koje se igrom slučaja zovu „Žig“, kada smo čuli... Kada smo shvatili što se dogodilo ostajemo bez riječi, ali sa vjerom u sutra da nas nešto ipak kroz slova i tisak veže.

Pero, bio si tih, miran, nenametljiv, sve mi to na neki način smetalo ali i radovalo, jer suradnja obećavala. Iz tvoje mladosti govorila tišina a onda kao što u rečenici često nedostaje zarez stavljena je točka.

Uredništvo „Žiga“ sjećat će te se dugim. Znam sada kada kažem da naš zadnji razgovor kolima nemam kome reći a dogodio se poslije preloma i montaže „Žiga“ broj 64. Povezo si u grad, bio je petak oko 9 sati, bilo je. A tebi više...

Uredništvo „Žiga“ zadržat će te u lijepom trajnoj uspomeni..

Toth optika
SUBOTICA

RADNO UREME:

Radnim danom 9.30-12.00
16.30-19.00
Subotom 9.00-12.00

PREPISIVANJE OČNIH POMAGALA
i davanje saveta za korišćenje istih,
svakim radnim danom od

17.00 -19.00

POSEBNE POGODNOSTI:

10% popusta kod gotovinskog plaćanja
plaćanje u više rata
moćnost žirnog plaćanja
Maksima Gorkog 26
Tel: 51-045

 GARANT

PREDUZEĆE ZA
SPOLJNU I UNUTRAŠNJU
TRGOVINU D.O.O.
TRG OKTOBARSKE REVOLUCIJE 37
SUBOTICA

024/25-004 direktor
27-002 komercijala
29-042 maloprodaja
23-537 magazin

ŽIG

15. ožujka 1997.

broj 66

Izdavač: HKC „Bunjevačko Kolo“
Adresa: Preradovićeva 4, 2400 Subtica
Tel/fax: 22-927
Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:
Vojislav Sekelj

Zamjenik glavnog urednika:
Tomislav Žigmanov

Uredništvo:

Lazar Merковиć, Ivan Rudinski,
Nela Skenderović, Dragan Vidaković

Korektor:

Mirko Kopunović

Tehnički urednik:

Ivan Hegediš

Priprema i prelom:

Jasmina Bačić

Tisak: „Globus“, Subotica

List je registriran kod Ministarstva za infomaciju
ranje Republike Srbije pod brojem 1620 od
travnja 1994. godine.

ŽIG

izlazi svake druge subote

Otvoreno pismo Laze Vojnić Hajduka
Beli Tonkoviću

Demokracija a la Tonković

Gospodine Tonkoviću,
Prljavog rublja u DSHV, zahvaljujući Vama ima, i moramo ga izmišljati kako Vi iznosite u nekakvom mitskom interviewu u „Glasu ravnice“ br. 75. Javnost ima pravo na istinu, jer to čuva svježinu duha. Obmanom izjama služe se ljudi koji nemaju činjenica, imaju osobnog interesa. Vaše izjave u interviewu vrve neistinita, no to je Vaš stil. Isključiti člana iz stranke je dvije-tri riječi kao „štetno djelovanje po DSHV“, u slučaju naručuju ruku je čudnovato. Obrazloženja nema. Niti u slučaju kojeg sam od Vas dobio, niti u Vašoj izjavi za javnost.

Kažete „imam pravo podnijeti žalbu“ ali na čega se žaliti ako nema obrazloženja. No, o tome drugom priključku.

Radi istine i stanja stvari, a u vezi sa mojim isključenjem iz članstva DSHV, želim iznijeti nekoliko činjenica. Poznat je moj rad u DSHV-u kao i drugim institucijama koji je podložan sudu kritike, te o eventualnim „štetnim“ posljedicama, može i treba prosuđivati javnost, a ne osobno Bela Tonković.

DSHV je politička organizacija od značaja za razvijanje i oblikovanje političke svijesti hrvatskog naroda u Vojvodini. Protiv takve stranke nemam ništa.

Ali, Vi svojom umišljenom veličinom ostajete usamljeni sa politikom koju vodite samo za sebe. Sami sebe izjavljate i nikome ne odgovarate, a posljedice takve politike plaćamo svi.

Statut kao i rasprave o pojedinim pitanjima od interesa za DSHV i šire, za Vas su „nepoznanice“ jer za Vas postoji samo „On“. Koliko je to od interesa za članstvo?

U slučaju mog isključenja učinjeno je niz statutarnih odluka. Kao prvo, Predsjedništvo je odluku o mom isključenju donijelo bez potrebnog kvoruma. Od 13 članova Predsjedništva prisustvovalo je 6, i ja o čijem se isključenju radilo, pa, shodno ovome, kvoruma za odlučivanje nije niti bilo. Prijedlog za isključenje dat je od predsjednika na samoj sjednici bez utvrđenog dnevnog reda, znači pod točkom razno i bez obrazloženja suprotno odredbama Statuta – čl. 17 stavak 2, a i bez bilo kakvim poimanjem demokracije. Statutom nije regulirano isključenje iz članstva. U dopisu od predsjednika, iz kojega saznajem za odluku o mom isključenju, ne nalazi se niti jedan razlog iz kojega mogu isključiti na temelju čega sam isključen, i koje obaveze sam ispunjavao. Nalazim da su ovim bitno povrijeđene ustavne odredbe. Napominjem da sam po funkciji predsjednik DSHV-a, te da me je sukladno članku 31, Statuta birala Skupština. Shodno tome, Skupština me po Statutu treba i razriješiti, odnosno isključiti. S obzirom da je učinjeno, postavljam pitanje jesam li i dalje predsjednik DSHV-a, iako po Vašoj odluci i volji član Statuta.

Nalazim da je prilikom mog isključenja došlo do materijalne povrede Statuta, te se i dalje osjećam kao predsjednik DSHV-a, sve dotle dok se ne sazove Skupština. Postavljam pitanje naziva li se Statut „Bela Tonković“ ili ono što je na Skupštini Statutom i njegovim članovima prihvaćeno?

Smatram da DSHV ima dovoljno unutarnje snage i moći da može stati na put samovolji jednog čovjeka, i ni osjeća niti živi za hrvatski narod kojega želi predstavljati.

Čekujem da će se uskoro sazvati Skupština zbog unutarnjih problema u DSHV-u, a i u interesu opće demokratizacije u društvu. Jer, isključivanje jednog po člana izgleda, postala je i praksa a to nas ne vodi ništa.

Lazo Vojnić Hajduk

Vidi(kov)ci novog zakona o javnom (pri)tisku
Poslije super deke – super baka

Javne kuće priopćavanja

I mi konja za frku imamo!

Pozvao je Slobodan I. u Zemlju Srbiju Radmilu Milentijević, našu super baku iz Amerike, da se napravi protuteža Madeleini Albright, ministrici vanjskih poslova SAD, a koja ima ružan običaj - ne voli ono što se kod nas dešava na planu „unapređivanja“ općeljudskih i manjinskih pravica i demokratizacije društva.

Ta naša super baka čak i slična na Albrightovu, po vanjskom izgledu, ali ništa drugo nemaju zajedničkog. Super baka međutim opasno slična i onoj frajli, koja je za vreme rata na našem državnome ekranu zdušno propagirala ideje o ugroženosti Srba, te je pri tomu našla mali milijun divnih razloga za pravednu borbu Srba protivu njemačko-islamsko-vatikanske-američke itd. urote, koja je uperena prema nebeskom narodu, dok je baka u emigraciji trpila američku hegemoniju, a tešila se njegovanjem određenih odnosa sa tamošnjom pravoslavnom crkvom.

Ali, prepustimo ispitivanje ratnohuškačke historije haškome sudu, i umjesto toga pogledamo najnovije remek djelo srbijanskoga režima - prijedlog Zakona o tisku, čije je lansiranje povjereno super baki!

Prijedlog je pompezno priopćen svijetu, kao dirljiv (hokus-)pokus demokratizacije medija i društva. Njegovi tvorci žele iskoristiti naivnost predstavnika zapadnih demokracija, koji uvijek nasjedaju smicalicama Slobodana Miloševića. Prednacrt zakona je najavljen kao udovoljavanje zahtjevima koje dolaze izvana u obliku nekih fantazija o demokratiji u ljudskim pravicama, kako to već razvijeni svijet zamišlja! Pri tomu ti vanjski dekadenti ispuštaju iz vida naše osobjenosti i psihu našega čovjeka, kojemu je dostatna svega jedna državna (odnosno režimska) televizija, pa pred tv dnevnikom zine toliko, da iščaši vilicu, te sutra ne mora misliti na hranu, koje je već ionako sve manje! I tako, naš čovjek uštedi naprezanje mozga i želuca!

Prijedlog ovoga zakona pod parolom oslobađanja medija, lišava nas poplave kojekakvih sredstava javnog priopćavanja, te udara beleg medijima koji primaju stranu pomoć, pa izmišlja republički odbor za zaštitu slobode javnog priopćavanja, što nam opasno slična zaštiti poretka.

Koncept navodno predstavlja korak ka smanjenju regulative u ovoj oblasti, ali poslije prve rečenice, koja glasi: „Javno

informisanje je slobodno,“ a što je sasvim dostatno, prijedlog ima još 22 podulja člana.

Zanimljiv je član 3. koji regulira pojam javnog priopćavanja, pa pod „ostala“ takova sredstva spada čak i knjiga, brošura, časopis, spis, zemljopisna karta, plakat, letak, film, magnetofonska vrpca, teletext, disketa CD roma! Pored ove potankosti vjerojatno su omaškom izostale sa spiska sredstava priopćavanja razne ilustrirane majice, te razni bedževi i pištaljke, koje mogu imati razne protudržavne i protuslobodanske pisane i glasovne poruke, da ne govorimo o štraftama na džemperima, koje propagiraju nacionalne boje nekih omraženih belosvjetskih sila, a koje ne miruju dok se nećemo ponašati kao sav ostali (normalan) svijet!

Vrhunac demokratskih težnji i slobode (pri)tiska, zahtjevati od privatnih sredstava priopćavanja obvezatnu naznaku primanja inostrane pomoći. To se ne odnosi na primljene pare od SPS-a, JUL-a i drugih vanzemaljaca koje nemaju ništa zajedničkog sa stvarnošću. Najdemokratskije su odredbe koje, pod parolom razbijanja monopola nad (pri)tiskom, ne dozvoljavaju pojedinačnim vlasnicima (fizičkim licima ili organizacijama) posjedovanje više od 20 (15) posto svih dnevnih listova, odnosno emitiranje krugovalnog i televizijskog programa koje pokrivaju više od 25 postotaka ukupnog pučanstva Republike. Ovo se ne odnosi na državne medije, pa onda oni sa lakoćom mogu razbijati svaki monopol do mile volje. Najefikasnije je naime razbijanje monopola s monopolom! Na ovaj način super baka ne mora da gleda na televiziji oporbu, koja – po njoj – vrijeda dostojanstvo srpskoga naroda. I tako će se – također po njoj – dobiti zakon po ugledu na evropejske demokratske zemlje, te će biti zrcalo mudrosti, znanja i spremnosti da postanemo dio Evrope, gde nam je i prirodno mjesto. Jeli ovo omaška ili priznanje, nismo sigurni, niti vrijedi da lupamo glavu o tomu. Ovakvih primjera nedosljednosti svaki dan serijski proizvodi super baka.

Ipak bi trebali dopuniti prijedlog zakona. Valjalo bi naznaku staviti i na državna (režimska) sredstva priopćavanja i izdavačke kuće, recimo u obliku crvene petokrake ili ferala, pa se onda zna, da su javna sredstva ili kuće.

István Valihora

Koalicija Vojvodine

Mi, Liga socijaldemokrata Vojvodine, Narodna seljačka stranka, Reformsko demokratska stranka Vojvodine, i članovi koalicije Vojvodina, polazeći od toga da je:

- koalicija Vojvodina miroljubiva građanska, demokratska i patriotska unija stranaka i članova osnovana radi političke borbe da Vojvodina u nedeljivoj Srbiji stekne autonomiju, a u Jugoslaviji ravnopravnost;
 - da se ova koalicija kao legitimni zastupnik interesa Vojvodine, smatra ravnopravnim delom političkih snaga u Srbiji i Jugoslaviji, sa pravom samostalnog učešća u međunarodnim političkim procesima;
 - da se ova koalicija zalaže za međunacionalnu, manjinsku, kulturnu i versku ravnopravnost naroda, zajednica, grupa i građanina;
 - da je ova koalicija privržena načelima demokratskog društva, tržišnog sistema i socijalne pravde;
 - da je ova koalicija odana idealima slobodne štampe i prava građanina na istinu;
 - da ova koalicija duboko žali zbog bratoubilačkog rata od 1991 – 1995, i da su njene članice najoštrije osudile ratnu politiku režima Slobodana Miloševića i nacionalističkih partija u Vojvodini, Srbiji i Jugoslaviji;
 - da ova koalicija podržava mirovni sporazum iz Dejtona od 1995, kao i rad Haškog suda;
 - da ova koalicija osuđuje kršenje ljudskih i građanskih prava na Kosovu i u Sandžaku, i da je veoma zabrinuta što se problemi Kosova i Sandžaka ne rešavaju;
 - da je ova koalicija uverena da je u Srbiji i Jugoslaviji neophodna i moguća mirna smena vlasti bez revanšizma, koju protivno interesima naroda nezakonito ometa lični režim Slobodana Miloševića i Socijalističke partije Srbije sa svojim satelitima;
- Izražavajući uverenje
- da je 1988., odnosno 1990., sa Ustavom Republike Srbije, Vojvodini nasilno i protivustavno oduzeta autonomija;
 - da je neravnopravan položaj Vojvodine u političkom sistemu Srbije, odnosno Jugoslavije, izazvao njenu najtežu ekonomsku eksploataciju, pljačku i kulturni regres, da je narušio njene ekonomske prednosti nad ostalim krajevima u zemlji, i da je omalovažao ponos Vojvođana na svoju istoriju i pravo na isticanje svoje različitosti;
 - da politički sistem u Vojvodini, kao delu političkog sistema Srbije, odnosno Jugoslavije, može najbolje izraziti interese građanina ukoliko bude decentralizovan, a vlast podeljena na zakonodavnu, izvršnu i sudsku;
 - da je neophodno da se položaj izbeglica u Vojvodini reši na pravedan način, i da se svakome ko želi osigura povratak u stari kraj;

Donosimo ovu programsku deklaraciju kojom se pred građanima i narodima Vojvodine svečano obavezujemo da ćemo se boriti:

- Za punu zakonodavnu, izvršnu i sudsku autonomiju Vojvodine u Srbiji i ravnopravan položaj Vojvodine u Saveznoj Republici Jugoslaviji;
- Za ekonomsku autnomiju Vojvodine, koja podrazumeva sledeće:
 - Da sva prirodna bogatstva, poljoprivredno zemljište, fiksni i obrtni kapital, zgrade i javne ustanove u državnoj svojini na teritoriji Vojvodine, pripadnu Vojvodini;
 - Da svi fondovi, finansirani novcem Vojvođana, kao što su penzijski zdravstveni, prosvetni, kulturni i drugi koji su sada u vlasništvu Republike Srbije, budu vraćeni Vojvodini i pripadnu Vojvođanima;
 - Da savezni i republički prihodi od carina, poreza, taksa, kao i ostali prihodi po odbitku doprinosa Vojvodine za funkcionisanje državne administracije Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije, pripadnu Vojvodini, srazmerno njenom učešću u društvenom proizvodu Jugoslavije, odnosno Srbije;
 - Da Vojvodina ima pravo slobodne žitne i poljoprivredne trgovine, sa pravom na slobodan izvoz i na zaštitu države od nekorisnog uvoza žita i drugih agrarnih proizvoda na teritoriji Jugoslavije;
- Za decentralizovanu raspodelu teritorijalne vlasti, državnih sredstava i fondova, na samoupravne regione sa svojim skupštinama: Banat, Srem i Bačka, na grad Novi Sad, opštine i mesne zajednice;
- Za međunacionalnu, manjinsku, kulturnu i versku ravnopravnost naroda, zajednica, grupa i građanina, koju smatra za njavažniji uslov zajedničkog života Srba, Mađara, Hrvata, Slovaka, Rumuna, Rusina i ostalih naroda u Vojvodini, od čijeg ispunjenja zavisi želja Vojvođana da nastave da žive u Srbiji i Jugoslaviji;
- Za vraćanje Vojvodini celokupne imovine Radio Televizije Novi Sad, novinskih kuća i svih drugih vojvođanskih informativnih sredstava, koja su Vojvođani stvorili i koja su pripadali Vojvodini, a sada su u vlasništvu Republike Srbije;
- Za efikasnu privatizaciju državnog kapitala i finansijskih sredstava, kao i za blaga poreska opterećenja privrede i stanovništva, koje bi Vojvodini omogućile da u tržišnom sistemu obnovi i unapredi svoju privredu, a da Vojvođani iskoriste svoje znanje, radnu kulturu i uvećaju svoje lično blagostanje;
- Za socijalnu pravdu, kojom bi se posledice ekonomske krize, nezaposlenosti i preterane imovinske nejednakosti svodile na politički i kulturno prihvatljiv nivo;
- Za autonomno obrazovanje školskih udžbenika i nastavnog procesa u Vojvodini, kojim bi podmladak Vojvodine stekao puni uvid u istoriju i razvoj Vojvodine, i doprineo ponosu svakog građanina Vojvodine na delo predaka i na savremen život u vojvođanskoj sredini;
- Za takav decentralizovani politički sistem u Jugoslaviji, u kojem će zajednički, za sve njene sastavne delove, biti: valutna i centralna banka, odbrana zemlje, spoljna politika, spoljnotrgovinski režim i carine, radno zakonodavstvo, standardi i mere, saobraćajni propisi i elementarni krivični zakon;
- Za međunarodno regionalno povezivanje Vojvodine, kao i internacionalnu integraciju Srbije, odnosno Jugoslavije, na putu ka Evropi kao zajednici država i regiona.

U Novom Sadu, 1. marta 1997.

Demokratske snage koje se zalažu za stvarnu autonomiju Vojvodine u demokratskoj Srbiji i Jugoslaviji odlučile su da na principima ravnopravnosti i međusobnog uvažavanja, koordiniraju svoje aktivnosti na osnovu zajedničkih stavova. U tom cilju formulisan

Predlog za promenu ustavnog položaja Vojvodine (III.)

(nastavak)

U višenacionalnoj Vojvodini od posebnog je značaja da se izbornim sistemom, kao i propisima o imenovanju i razrešenju nosilaca javnih funkcija obezbedi demokratski proces, ravnopravnost svih kandidata, objektivno vrednovanje njihovih stručnosti i sposobnosti, ali i takva ukupna nacionalna struktura predstavničkih tela i drugih organa vlasti i nosilaca javnih funkcija koja će približno odražavati nacionalnu strukturu stanovništva.

2.3 U okviru svojih kompetencija da samostalno uredi organizaciju vlasti AP Vojvodina bi posebnim zakonom utvrđivala i organizaciju delokruga pokrajinskih organa uprave i institucija za obavljanje stručnih, istraživačkih, informacionih i drugih poslova od interesa za ostvarivanje funkcija Pokrajine.

2.4 Uspostavljanje autonomije Vojvodine nikako ne sme značiti „pokrajinsku centralizaciju“ umesto republičke centralizacije. Naprotiv podrazumeva, uključuje i visoko razvijenu regionalnu, subregionalnu i lokalnu samoupravu. Javne poslove treba da vrše pre svega oni organi vlasti koji su najbliži građanima. Posebno mesto zauzima manjinska samouprava odnosno mogućnost da se ostvarivanje određenih kolektivnih prava etničkih zajednica obezbedi kroz različite vidove kulturne, personalne, funkcionalne i sl. autonomije u opštini zajednici opština, Pokrajini.

U strukturi predstavničkih organa Pokrajini interesi i uticaj lokalnih zajednica treba da budu izraženi posebnim većem (Veće opština).

2.5 Sa stanovišta ostvarivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda od posebnog značaja bi bilo da se garantuje pravo i obezbedi mogućnost građanima da u procesu odlučivanja učestvuju na njega utiču ne samo putem političkih partija nego i putem klasnih, staleških, profesionalnih, funkcionalnih, humanitarnih, ekoloških i drugih organizacija.

2.6 Položaj autonomne pokrajine ne bi se mogla menjati bez saglasnosti njene skupštine i njenih građana. Ako se aktima organa države, ili aktima druge autonomne pokrajine, protivno Ustavu narušava ravnopravnost autonomne pokrajine se na drugi način ugrožavaju njeni interesi, a u tom nije obezbeđena kompenzacija – pokrajinski organi mogu doneti akte radi zaštite interese autonomne pokrajine.

Teritoriju autonomne pokrajine činile bi teritorije opština u njoj i ne bi se mogla menjati bez saglasnosti skupštine autonomne pokrajine.

(U slijedećem broju: o ekonomskom sadržaju autonomije)

Fenomeni

Tribina u Maloj Bosni

Nakon dugogodišnje letargije u Maloj Bosni se počeo buditi kulturni život!

U nedjelju 9. ožujka 1997. godine u 18 sati, u župnoj se dvorani na tribini „Povijest grada Subotice s posebnim osvrtom na slobodni kraljevski grad“ sakupilo oko 80 Malobosanaca.

Tribinu je organizirao lokalni župnik **vlč. Lazar Novaković**, a vodila ju je bila **Danijela Stantić**, gimnazijalka iz ovoga mjesta. Na početku tribine je župski zbor otpjevao pjesmu „Bačka“, nakon čega je mladi župljanin **Saša Vuković** odrecitirao Kokićevu pjesmu „Subotica“, da bi potom vlč. Lazar Novaković u uvodnoj riječi otvorio prvu tribinu i ukratko iznio namjere budućeg djelovanja. **Mr. Slaven Bačić**, autor „Povelja...“, je održao polsatno predavanje koje je, kako se kasnije pokazalo, praćeno vrlo pažljivo. Naime, nakon izlaganja gosta tribine, slušatelji su sa više desetaka pitanja gostu pokazali da ih tema interesira i da su pažljivo pratili njegovo izlaganje. Tako se namjesto klasičnog *ex cathedra* pristupa temi, ova tribina pretvorila u mjesto na kome se odvijala živa diskusija duga tri četvrt sata! Nakon završetka službenog dijela tribine, organiziran je mali *cocktail*, na kome se tijekom jednoga sata nastavilo divaniti o temi tribine ali i o drugim pitanjima.

Agilnost župnika Novakovića pokazala se uspješnom. Sakupiti danas, u malom mjestu, osamdesetak mještana (dakle, ne gostiju iz Subotice!) već je po sebi podvig. U toj skupini ljudi nisu bili samo vjernici, nego i laici, bilo je mladih, sredovječnih i starijih, a pomoć u organiziranju pružio je i lokalni JULJ-ovski odbornik Branko Vujić, također nazočan tribini. Sami Malobosanaci su, sa svoje strane, pokazali da su ne samo opravdali nadanja svoga župnika, već i - pažljivo slušajući predavanja, interesirajući se i postavljajući veliki broj pitanja, te razgovarajući na temu - prevazišli njegova najsmjelija očekivanja.

U svakom slučaju, ovaj događaj se s pravom može smatrati fenomenom, koji je konačno prekinuo uvriježeni stav da se glavni kulturni život u Maloj Bosni odvija „u mijani i isprid posluge“. Namjera Malobosanaca je nastaviti sa održavanjem tribina na kojima će se govoriti o raznim temama, i na koje će biti pozvani razni subotički uglednici.

Odziv i aktivnost učesnika ove tribine ne postavljaju po sebi samo pitanje zašto toga u Maloj Bosni nije bilo i ranije, već mnogo više - kada će se nešto slično organizirati u drugim okolnim subotičkim selima koja vane za ovakvim događajima? Primjeri Male Bosne i odranije Tavankuta to dokazuju. n.n.

Pravnički kutak

Decentraliziranje državnih poslova

Decentraliziranje državnih poslova se javlja uslijed velikog broja poslova koje ne mogu vršiti sami centralni organi, ali i radi jačanja demokratičnosti rada državnih organa kroz uklanjanje hijerarhijskih odnosa i omogućavanje jačeg utjecaja stanovnika određenog (često i specifičnog) područja na necentralne organe. U tome je smislu još Napoleon III (vladao 1852-70, inače sin znamenitog Napoleona Bonaparte) isticao da se s daljine može vladati, ali se samo izbliza može dobro upravljati.

Kod decentraliziranja necentralni organ u okviru zakona konačno odlučuje, pa centralni organi vrše kontrolu samo zakonitosti a ne i svrsishodnosti akta - **decentralizirani organi, dakle, imaju izvjesnu samostalnost u radu**. Za razliku od ovoga kod centraliziranja, centralni organi mogu namjesto necentralnih organa donositi akte i vršiti kontrolu i zakonitosti i svrsishodnosti - **necentralni organi, dakle, nemaju samostalnosti**. Zato **puko prenošenje poslova na necentralne organe uz zadržavanje hijerarhijskih odnosa nije decentraliziranje već samo dekoncentriranje poslova (npr. u organima unutrašnjih poslova)**.

Obzirom na vrste poslova, postoji **zakonodavni, sudski i upravni decentralizam** od kojih je danas u nas ovaj posljednji najčešći, ali su sva tri bila primjenjena famoznim Ustavom SFRJ iz 1974.

Sa stajališta sadržine decentraliziranih poslova, najčešće se decentraliziraju komunalne djelatnosti (lokalni saobraćaj, rasvjeta, zdravstvo...).

Važna je podjela na **teritorijalnu i neteritorijalnu decentralizaciju**. Prva je određena teritorijem - lokalni organi na određenom teritoriju obavljaju određene poslove centralnih organa. Od neteritorijalnog decentralizma najvažniji je personalni, kada se npr. pripadnicima jedne profesije, vjere ili nacije daje pravo da izvesne poslove koji se specijalno njih tiču (a koji inače spadaju u državnu nadležnost) vrše preko svojih zasebnih organa.

Obzirom na to tko postavlja decentralizirane organe razlikuje se **birokratski decentralizam** (decentralizirane organe postavlja i smjenjuje centralni organ) i **demokratski decentralizam** (demokratske organe bira stanovništvo pod njihovom vlašću). U drugom slučaju riječ je o **samoupravi**.

U narednom broju - lokalna samouprava

j.š.

Otvoreno pismo Đure Vucelića regionalnom centru PTC Subotica

Poput vetrova olujnih, udara gromovitih, huka oluja stravičnih, PTC neprekidno upućuje govne neskrivene mržnje prema Koaliciji „Zajedno“. Zna PTC ko je najveći politički protivnik režima, zna na koga treba danonoćno napadati, satanizovati ga, gebelski lagati, prljavo i podmuklo nečastivo činiti, služiti se svim sredstvima pisane i pročitane reči izgovorene otrovnim jezikom, upotrebivši sve kako bi oštricom napala, samo kako to oni znaju, napali koaliciju „Zajedno“ njene lidere, članove i pristalice. Međutim, oni to ne mogu! Devetomartovska nadanjanja još iz 1991. godine predstavljaju prvi časi demokratije u Srbiji, bunt protiv rata, siromaštva, a punu eskalaciju građanskog nepovoljstva izazvao je SPS i JUL ortodoksnim krađom glasova na Opštinskim i Gradskim izborima od 17. novembra 1996. godine kada su porpirana sva prava građana prilikom izražavanja slobodne volje na proteklim izborima. Ta televizija u svemu tome ponašala se krajnje neprofesionalno, kukavički, iznad svega nepošteno! Ljudi sa takve TV moraju otići, prepuštiti svoja mesta nekim drugim, neostrašćenim, slobodoumnim, neopterećenim kadrovima koje neće i ne smeju biti ničiji tribuni, nego ljudi slobodne misli, oštra pera za sve i svakoga, neideološki obojeni, časni i pošteni.

Međutim, šta se dešava sa našom lokalnom televizijom? Vi novinari koji radite u njoj, pružena ste ruka ovdašnjeg SPS i JUL! Izostavate građane kako Suboticom maltene neć med i mleko, stavljate na margine događaje koji su tako bitne za naš grad, minorna zbivanja u našem plan, i čovek gledajući Vas duboko stiče utisak da ovdašnja televizija i nije ništa drugo do kopija one televizije koju mi iz SPO sačinjavamo TV „Bastilja“, najveća fabrika laži u Srbiji. Vi novinari, verujete li Vi u to što vam kaže? Da li se ikad upitate koliko Vam veruju subotičani? Pitate li nekog radnika kada ste na poslu, iz „Severa“, „Agrokombinata“, „Mladost“, „8 Marta“, „Solidna“, „Željezničara“...kako vam sa platom mizernom da mizernija ne može biti. Sa čime radnik prehranjuje porodicu, ima li prava na grej, može li da plati struju...? Pitate li penzionera kako mu je, kolika mu je penzija, kada je bolestan, ima li neophodnih lekova? Ne! Kako Vam mogu biti čelnici SPS i JUL Nenad Vunjak, Branko Veselinović, Veselin Avdalović i slični, tako radite, bez dostojanstva i srama. Zar Vam još ne para uši salve protiv mlade studenata i građana na demonstracijama protiv optuženih baš kući u kojoj Vi radite? Trebalo bi da se ugledate na svoje kolege iz Radija Subotica! Grupa novinara iz Radio Subotice na srpskom i mađarskom jeziku jasno i glasno je rekla kako novinarstvo želi - nezavisno, nestranačko, i to pod dirigentskom palicom Radmile Mihajlović, ministra za informisanje Republike Srbije. Hvala im na tome, uvek će imati našu podršku!! Vi gospodo iz PTC filijala Subotica - napadajte!! Zbog svega rečenog, koalicija „Zajedno“ ne može često optuživati, žestoko napadati, sve dok ne progledate nekim drugim očima.

Predsednik izbornog štaba Koalicije

„Zajedno“

Đuro Vucelić

Subotica, 11.03. 1997.

Imre Kern, predsjednik IO SO Subotica,

NAKON FORMIRANJA IZVRŠNE VLASTI

ZNAMO VEĆ KAKO RADITI SA DRŽAVOM

Pre dve nedelje održana je prva sednica Izvršnog odbora Skupštine opštine Subotica. Izvršna vlast formirana je posle višenedeljnih, iscrpljujućih pregovora i, kao što je poznato, u nju su ušli predstavnici tri najjače partije u lokalnom parlamentu. Kao i u prethodnom sazivu, funkciju predsednika Izvršnog odbora u naredne četiri godine obavljaće **Imre Kern**, član Saveza vojvodanskih Madara.

Dovoljan razlog za razgovor sa njim.

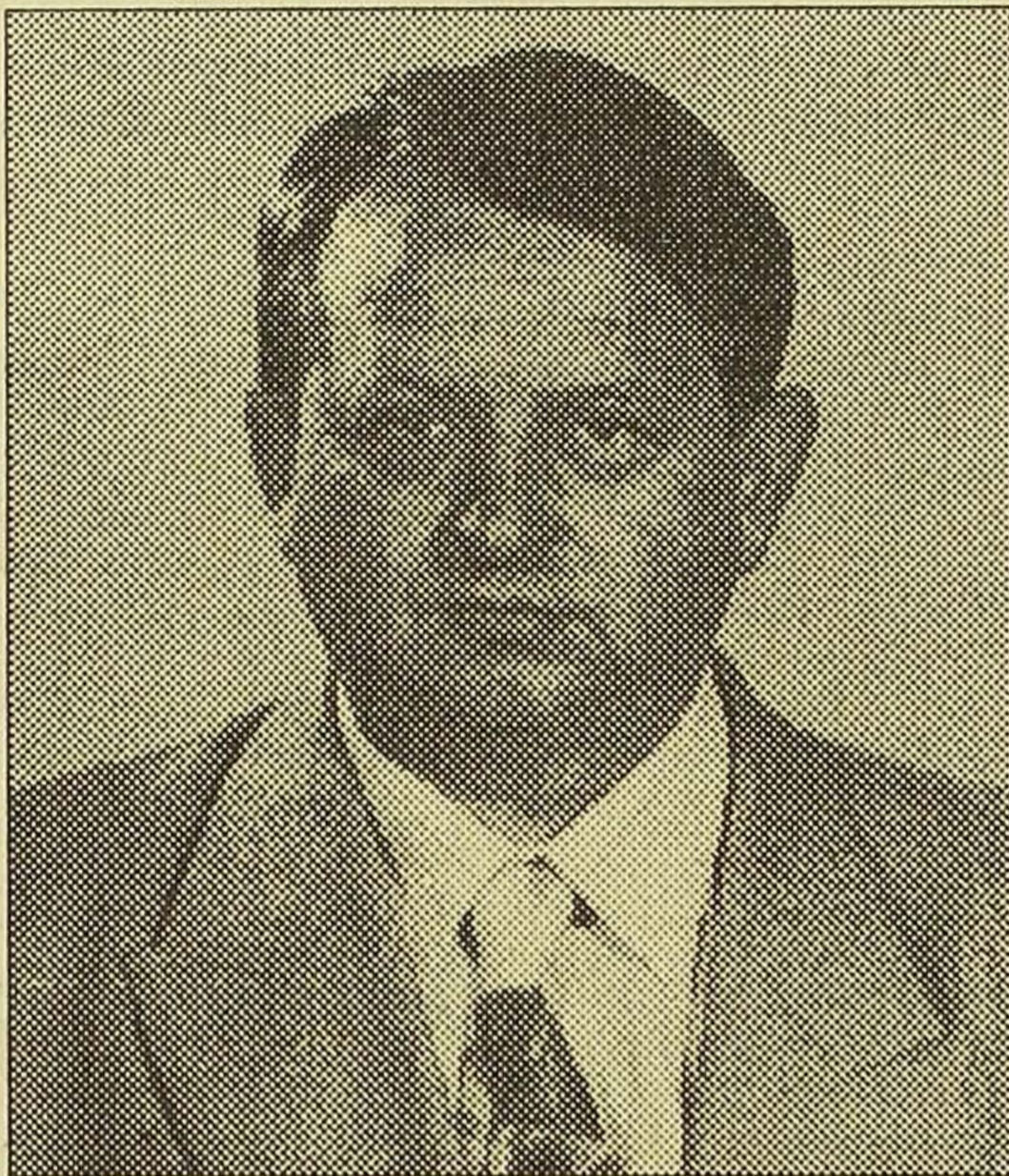
Kakav je bio protekli period za lokalnu samoupravu?

I. K.: Slobodno možemo reći, najteži za celu zemlju. I mi smo radili u takvom okruženju, koje karakteriše pad proizvodnje, rast nezaposlenosti, itd. Izolacija je uticala na celokupnu situaciju u zemlji, pa i u ovom gradu. Mi smo za cilj imali da održimo kontinuitet Subotice, u svakom smislu, i kulturnom, i komunalnom. Morali smo sačuvati institucije. Izradili smo nekoliko projekata sa kojima smo nameravali nastupiti kada dođe bolje vreme. Nažalost, to bolje vreme još nije nastupilo. Po svemu sudeći, ova godina će biti još teža od prethodnih. Ne zato što je zemlja u izolaciji, u onom smislu da nas „kažnjava“ embargo, već zato što proizvodnja nije još krenula, razmena roba sa svetom još ne ide. Odnosno, ide samo u jednom pravcu — postoji uvoz robe, a izvoz je praktično blokiran. Klasična tržišta, kao što su nemačko, mađarsko, američko, ostaju nedostupni našim proizvođačima. Oseća se da smo u proteklih 5 godina ostali iza svetskih tokova, tako da neki naši proizvodi ne mogu konkurisati stranoj robi. Kod naših proizvođača postoji čak i otpor prema svetskom tržištu. Zato je potrebno i prihvatiti novi sistem razmišljanja, kako bi se vratili na te prostore. Makar u početku bilo i nekih gubitaka u proizvodnji.

Koji će biti najvažniji zadaci sadašnje lokalne samouprave u narednom periodu?

I. K.: Dosta je toga već rečeno na Skupštini. Ima tu dosta programa koji su nekako izašli na videlo. U delu u kome i Republika učestvuje, važan će biti završetak auto-puta Feketić — Horgoš, kao i kraka do graničnog prelaza Kelebija, i nastavak autoputa od Horgoša do Beograda. Ako se to ostvari u kratkom vremenskom periodu, biće od velikog značaja za grad. Imamo obećanja od državnih organa da će brzo početi sa aktivnostima. U komunalnoj infrastrukturi, prioritet ima gasifikacija, zatim nastavak izgradnje vodovodne mreže po mesnim zajednicama koje su bile bez ove infrastrukture, nastavak izgradnje kanalizacije, prečištača otpadnih voda, sa ino-partnerima. Što se tiče kulturnih institucija, najveći poduhvat je završetak radova na

rekonstrukciji „Bunjevačkog kola“ ove godine. Počeće i realizacija projekta Pozorišta. Kakav je on, saznaćemo za mesec dana. U oblasti dečje zaštite u planu je izgradnja objekta kod „Šumica“, a naročita će pažnja biti posvećena poboljšanju uslova rada za prateću službu „Naše radosti“. Školstvo: pristupiće se rekonstrukciji školske zgrade u Ljutovu, izgradnji fiskulturne sale u Bačkim Vinogradima, dogradnji učionica u Medinskoj školi. Od ostalih projekata treba istaći dva u oblasti sporta: izgradnja zatvorenog bazena i rekonstrukcija kompleksa stadiona „Malih sportova“. Na poslovne investicije Opština nema velikog uticaja, ali treba pomenuti otvaranje

Slobodne carinske zone. Mi se nadamo da će vrlo brzo doći do dogovora oko podzone na postojećoj lokaciji fabrike „Željezničar“, jer tu su hale koje mogu da prihvate svaku vrstu proizvodnje, koja se može uklopiti u slobodnu zonu. To će doneti odgovarajući prihod našim proizvođačima.

Izvršni odbor je sada zasnovan na čudnoj „koaliciji“; postoji jedna struja koja se protivi centralizaciji, dok druga predstavlja praktično produženu ruku Beograda. Da li će to dovesti do novih sukoba unutar tog tela?

I. K.: Treba razjasniti da nema koalicije između SVM i SPS. To moraju svi građani da znaju, ali je došlo do podele određenih funkcija unutar vlasti. Što se tiče podele u skupštinskom delu, to je sasvim normalno u demokratskim zemljama. Na kraju krajeva, poznato je da u tim zemljama, kada je reč o skupštinskim forumima, postoji ravnopravno učešće svih političkih partija i stranaka koje imaju mesto u parlamentu. Naša izvršna vlast je zaista specifičan slučaj. Za ovaj region je to od izuzetnog značaja. Više sam puta naglasio da je ovakva izvršna vlast za primer. Što se tiče borbe unutar tog tela, biće sigurno nekih nesuglasica, preglasavanja, ali težićemo, kao i u proteklim god-

inama, da do rešenja najkrupnijih problema dođemo konsenzusom još u pripremi materijala. Ako to uspemo, biće sigurno rezultata. Kada je centralizacija, odnosno decentralizacija u pitanju, imam priliku pričam sa mnogo ljudi u opozicionim neopozicionim gradovima, pa sam došao do zaključka da je dobar deo njih decentralizaciju određenih funkcija države. Sigurno je da ne treba decentralizovati vojsku, policiju, itd, ali s druge strane treba decentralizovati barem deo obrazovanja, koji se odnosi na održavanje objekata, ili određenih kulturnih institucija, sredstva javnog informisanja ... To svakako treba učiniti, jer lokalna rukovodstva najbolje znaju šta je najneophodnije grad

S obzirom da u izvršnoj vlasti sa učestvuju i predstavnici SPS, da li uspostavljena bolja saradnja sa državnim odnosno republičkim organima?

I. K.: Rano je još o tome govoriti. Očekujemo da će do toga doći u narednom periodu. Naročita će pomoć biti potrebna u oblasti zdravstva i u izgradnji infrastrukture. Očekujemo da će član Izvršnog odbora zadužen za zdravstvo uspeti da probije led, koji postoji u odnosima sa Fondom za zdravlje i resursima ministarstvom.

Formiran je Savez slobodnih gradova i opština. Da li je subotička lokalna samouprava kontaktirala sa drugim opozicionim gradovima u Republici?

I. K.: Još nisam imao kontakta sa Savezom slobodnih gradova. Prvi će biti gradonačelnikom i predstavnicima Izvršnog odbora veća Zrenjanina. Nadam da ćemo mi učestvovati u radu tog saveza jer imamo iskustva u tome — kako raditi sa državom kao opozicioni grad. Imamo mogućnost učestvujemo kao ravnopravni član Saveza. Ali treba doći do pravne forme tog učestvovanja, jer kao što je poznato, to još nije pravnoregulisano, tako da država ne može da ga prihvati. Treba videti kako to uklopiti u sistem lokalne samouprave.

Subotica još uvek nema status grada. Da li po tom pitanju ima nekih pozitivnih signala iz Beograda?

I. K.: Što se tiče statusa grada, mi očekujemo da u ovom paketu izmenjenog Zakona o lokalnoj samoupravi Subotici bude dodeljen status grada. Ima nekoliko najava koje sam čuo na radiju ili čitajući u novinama da će na prolećnom zasjedanju (republičke Skupštine) taj zakon biti usvojen na dnevni red. Ja se nadam da će Subotica dobiti zasluženi status grada. Subotica je najveća opština, kao jedan od najrazvijenijih kulturnih centara naše zemlje. Ova opština spada među one sa najrazvijenijom infrastrukturom, tako da Subotici svakako zaslužuje. Na kraju, postojimo obećanja članova vladajuće stranke da će uraditi sve da Subotici to obezbede.

Vojislav Sekel

Vrhunac kršćanskog svetkovanja

Veliki tjedan je vrhunac liturgijske godine sa najvećim kršćanskim blagdanom Kristova Uskrsnuća. Oko njega su zgusnuta sva otajstva ih kršćanska vjera navješćuje i živi, a to je otajstvo Kristove smrti i uskrsnuća i čovjekovoga preporođenja po sakramentima kršćanske inicijacije, tj. krštenje, potvrda i euharistija. Svetkovanje ovi blagdani u tekstu je razlučeno na vjerničko-otajstvenu, liturgijsku i kulturnu razinu.

Cvjetnica

Krist je unišao u svoj grad kao mironosac i kralj da ispuni svoju životno poslanje – otkupljenje čovjeka od grijeha i smrti svojom smrću i uskrsnućem.

Prvi dio liturgije je podsjećaj na Kristov svečani ulazak u Jeruzalem procesijom sa grančicama, koji se podsjećaju na evangeoski izvještaj o tome. Drugi dio liturgije je svečana misa u kojoj se pjeva izvještaj o smrti i uskrsnuću Gospodina Isusa. Ovo je jedina misa u kojoj je riječ – navješćaj istovjetan sa događajem, tj. s obrednim dijelom mise.

Običaj je ovoga dana posvećene grančice ponijeti u kuću i postaviti na prozorskoj ploči najmilijima. Od ovih grančica se čini i pepeo, kojim se naredne godine vjernici pepeljaju na početku godine. Stari je običaj da se u ranu zoru umiva u vodi u kojoj je mlado žito, ali on nije povezan religijski.

Veliki četvrtak

To je dan Isusove posljednje večere i sklapanja Novoga saveza. U večernjoj misi ustanovljen je Presveti Oltarski Sakrament i svećenički obred. To je početak Kristove muke i tzv. Svetog trodnevlja.

Liturgija je višestruka. Rana misa je nekada bila misa pomirenja grijehnika i katekumenska. Druga misa je misa posvete ulja, koja je i danas ostala u katedralnim crkvama i najjači je znak svećeničkog sakramentalnog zajedništva međusobno i sa biskupom. U večernjoj misi posvećuju se ulja koja se upotrebljavaju u liturgiji naredne godine. Na večernjoj misi koja se slavi na spomen Kristove posljednje večere, vrši se obred pranja nogu kao znak osobite ljubavi prema bližnjemu i slavi se na poseban način euharistija. U noćnim satima klanjanje kao znak početka Isusove muke u Getsemani u Jeruzalemu. U noćnim satima klanjanje kao znak početka Isusove muke u Getsemani u Jeruzalemu. U noćnim satima klanjanje kao znak početka Isusove muke u Getsemani u Jeruzalemu.

Običaj je da se na taj dan u podne prestane sa poljoprivrednim radovima, sudjeluje se na večernjoj misi i Getsemanskoj uri. Pod ovom misom prestaje zvonjava, pa se u kršćanskim kućama izbjegava svaka glava u znak početka Kristove muke. Na salašima oni koji radi udaljeni od crkve ne idu na misu, u večernjim satima mole „pod križom“.

Veliki petak

To je dan Kristove muke i smrti. Isus je podnio muku i njom iznio sve grijeh svijeta, te je kao žrtveno Janje, iz ljubavi prikazao svoj život za spas svijeta. Tako je postao novi Adam i u svojoj krvi ostvario novi Savez slobodnog čovjeka.

Liturgija: Ovog dana se ne slavi misa, nego obred muke i smrti

Isusove. U središtu liturgije je čašćenje križa. Liturgija je vrlo stara, jednostavna, ali vrlo rječitā porukom pomirenja i molitve za cijeli svijet. U novije vrijeme ovoj liturgiji je dodata i sveta pričest. Liturgijsko odijelo je crvene a ne crne boje, jer se slavi Kristova ljubav.

Običaj je da se toga dana „suši“, jede se svega jednom do sita izbjegavajući mliječne proizvode, pošto je toga dana u Crkvi strogi post i nemrs. Posjećuje se Kristov grob, Kalvarija i groblje. Obavlja se pobožnost križnog puta. Ne rade se zemljani radovi jer je Krist sahranjen. Momci koji su se na to osobito spremili, čuvaju Božji grob. Toga dana nema zabave, izlazaka, posjeta.

Velika subota

To je jedini aliturgijski dan i službeni dan žalosti u Katoličkoj Crkvi. Naime, Krist je u grobu i Crkva je bez svog zaručnika. Ta žalost se očituje time što se u Crkvi do večernih sati ne događa nikakav liturgijski čin. Svetište je ogoljeno, a Krist je sišao nad pakao i poveo sve otkupljene u susret Ocu.

Liturgija započinje nakon zalaska sunca, po židovskom računanju dana to veče pripada već nedjelji. To je noć bdijenja i liturgija se događa kroz dulje vrijeme noćnih sati.

Liturgija tog dana je vrhunac Crkvene godine a porukom i sadržajem najrječitija. Sastoji se od službe svjetla sa blagoslovom vatre i uskrsne svijeće, Službe Riječi koja podsjeća na cjelokupnu povijest spasenja, Službe krsta sa sakramentima krštenja i potvrde (kod krštenih – obnovom krsnog saveza) i euharistijom za sve. To je najsvečanija misa crkvene godine, koja završava procesijom Uskrsnuća.

Običaj: U popodnevnim satima se nose uskrsna jela na blagoslov, tzv. „posvetilište“. Postila se cijela Korizma a pošto se Uskrs slavio najbliže židovskoj Pashi koja je pak imala svoj „jelovnik“, kršćani su u novoj Pashi dodali svoj jelovnik i stoga su ta jela skoro kanonski definirana, a donose se na blagoslov da bi se pokazala veza sa događajima pashalnog misterija i domaćeg blagovanja. Iza ponoći se posjećuje kalvarija ili na salašu atarski križ. Još se jedanput obavi pobožnost Križnoga puta i u ranu zoru se blaguju posvećena jela. To je mjesto pashalne večere, doručak koji označava zoru Kristova uskrsnuća. Osim janjetine i novih plodova i kruha („kolača“), druga jela nisu u izravnoj poruci sa uskrsnućem.

Uskrs

Najveći blagdan kršćanstva je Kristova pobjeda i početak novoga svijeta. To je iskorak u nešto nama novo, ali stvarno, jer je Krist započeo taj novi svijet i pozvao sve one koji su krštenjem njemu suobličeni da budu i u slavi njemu pribrojani.

Liturgija je najsvečanija na početku škropljenjem vode na podsjećaj obnove krsnih obećanja.

Običaj: Uskrs se čestita. U obitelji je raspoloženje svečano. Jelovnik je najsvečaniji i toga se dana posjećuju najrođeniji.

Uskrsni ponedjeljak

Zove se vodeni ponedjeljak. Vjerojatno radi povezanosti sa teologijom krštenja, ali je na razini običaja postao dan „polivanja“ koji je kod nas star i vrlo cijenjen običaj. Neki ga kušaju dovesti u vezu sa predajom da su rimski vojnici vodom rastjerali žene u Jeruzalem koje su prepričavale događaj Kristova uskrsnuća. Vrlo vjerojatno da je to ipak prilika da se nakon korizmenoga vremena mladi susretnu i da mladić može „zakonito“ ući u kuću i obitelj svoje izabranice.

Andrija Kopilović

NA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

IVATNO POGREBNO PODUZEĆE
 Subotica, Karadordev put 2
 telefon: (danonoćno) 51-514
 Bajmok, JNA 3 (u cvečari
 Mariška,) telefon: 762-024
 danonoćno)
 Palić, Jo Lajoš 18 (u cvečari
 Drhideja,) telefon: 752-759
 Horgoš, Borisa Kidriča 7,
 telefon (danonoćno): 792-202
 Novi Kneževac, Maršala Tita 16
 telefon: 0230/83-417

Stručno i pouzdano
 POMOĆ U UČENJU...
 PRIPREMA ZA
 KVALIFIKACIONI ISPIT...
 ...PLUS AUTOŠKOLA.

☎ 27-010

ŠKOLA PLUS

ŠTROSMAJEROVA 3 SUBOTICA

DUO "ELZA-COMMERCE" PO
DUKAT - I
 KAFANA
 КАФАНА КАВЕЊАЗ

Nije teško do Dukat-a doći, te uz toplu parasničku peč leđa na dobra stara vremena podseliti.

NAVRATITE.

Čekamo Vas svaki dan od 12 do 22 (osim ponedjeljka).
 MENI od 12 do 16 sati PO POPULARNOJ CENI.
 KROMPIRAČA prava po narudžbi iz parasničke peći.
 DISNOTORSKA ČORBA u svako doba.
 Pripremamo i druge kulinarske dukate (specijaliteti).
 ORGANIZIRAMO svadbe, prigodne svečanosti, poslovne ručkove, večere, razne godišnjice, godišnjica prvog poljupca, godišnjica... izmislite sami, nije teško, lepše je i lakše.

DOĐITE
 Izvedite obitelj na nedeljni ručak bar jednom nedeljno.
 SVAKE NEDELJE BUNJEVAČKA UŽNA.

PRIJATNO!
 Prošetajte do PRERADOVIĆEVE 4.

Hrvatsko pjevačko društvo, 1931.

Jaroslav Vrchlichky

Tiha ljubav

Nikad neću odat riječju,
Grud što skriva mi duboko,
Dosta je što u čas sreće
Zbori lice, zbori oko.
S divljom jekom prazne školjke
Na obalu vali dižu
Al u srcu, ko u moru,
Biseri se na dnu nižu.

J. Milakoš

Obiteljski kutak

Je li gripa ili samo prehlada?

Gripa još uvijek kola, a sa proljećem dolazi i nova opasnost od prehlade.

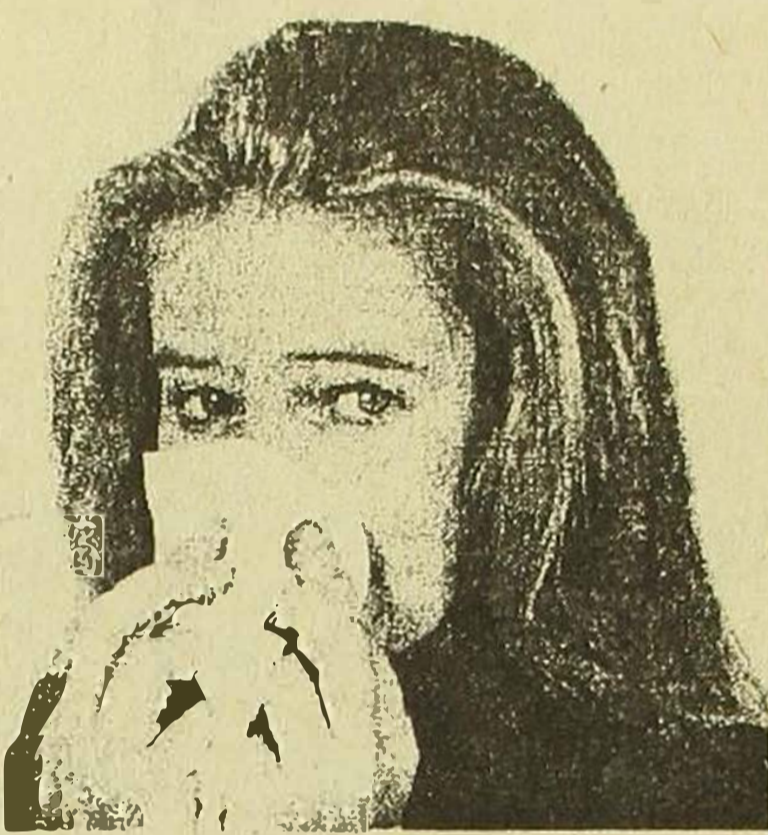
Gripu izazivaju različiti tipovi virusa, koji kruže od rujna do travnja. Teško ih je izbjeći. Ako netko kraj Vas kiše ili kašlje, vjerovatno ćete se zaraziti jer udišete virusne čestice. Stručnjaci danas znaju da virusi gripe mogu preživjeti i do tri sata izvan ljudskog tijela, a mogu prodrijeti u organizam i kroz oči i usta, a ne samo kroz dišni sustav.

Jedini način da se izbegne zaraza jest pokriti usta i nos uvijek kada ste u blizini zaraženih osoba, dezinficirati predmete koje oni dodiruju i uvijek prati ruke. Za gripu nema stvarnog lijeka. Organizam se mora sam odhrvati zarazi, za što mu obično treba sedam do deset dana. Antibiotici uglavnom nemaju nikakva učinka na virusne infekcije, ali su korisni kod sekundarnih bakterijskih infekcija koje se na gripu nakaleme kao što je bakterijama uzrokovana upala grla, bronhitis, upala sinusa ili upala pluća. Aspirin i andol će pomoći da temperatura padne, iako se ne preporuča snižavati je na samom početku infekcije jer pomaže tijelu da se bori protiv bolesti. Jače povišena temperatura više zaustavlja razvoj većine bakterija i virusa, amnoge i ubija. Ona pojačava i našu imunološku obranu, pa se stoga preporuča suzbijati temperaturu tek kada prijeđe 39 stupnjeva. Neki osnovni postupci mogu smanjiti neugodu tijekom bolesti. Uzmete li jedan gram vitamina C u roku 24 sata pošto se pojave prvi simptomi gripe, možete umanjiti njenu jačinu. Popijte i dodatnu čašu tekućine tri puta na dan i po mogućnosti boravite u prostoru opremljenoj ovlaživačem vazduha. Liječnici kažu da se gripa najlakše prenosi kada kašljete ili kišete, pa se preporuča ostati u krevetu i čekati da gripa prođe.

Simptomi

Simptomi gripe izbijaju iznenadno, a simptomi prehlade postupno. Gripa napada cijelo tijelo i obilno je prati groznica, bolovi u svim mišićima (prebijenost), suhi kašalj i temperatura viša od 37,7 stupnjeva, a infekcija napada i gornje i donje dišne putove. Za razliku od toga, simptomi prehlade su locirani u nosu, sinusima, gornjem dijelu prsiju, a nos curi, javlja se grlobolja i kihanje. Samo je glavobolja zajednička gripi i prehladi.

Mila

Krležijca

DOMOVINA

Što je to?

Što je narod? Entitas nationis ili enas populi, to su dva identiteta i dvije svijesti. Nacionalna svijest ne osjeća se uvijek „nacionalno“. Ima i antinacionalne svijesti, a da su ipak nacionalne. Pojam Domovine ili Otadžbine, Stare Slave Djedovine, ili je to „prirodno“ ili dresura? Teza o ulaganju proletarijata, i to proleterijata cijelog svijeta, poriče „domovinu“. Traktat o Domovini, o identitetu i o entitatu nacionalne svijesti iz etatičke, nacionalno državotvorne ili iz klasno porobljene perspektive?

1. Dvopreg je prešao 15 km. Kako su prešli upregnuti konji?
2. Na jelki je gorjelo četiri svijeće. Koliko su ugašene. Koliko je ostalo?

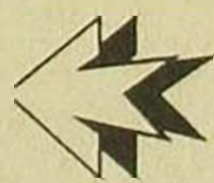
Rješenje problema iz broja 64.

1. a) 235. b) 685. 2. 600.

Rješenje problema iz broja 65.

Sistemom, „grafičke“ a ne matematičkom eliminacije od ponuđenih 9 znakova izdvajamo znakove 1 i 4 (napisani rukom), oni nemaju obline. U suženom izboru dalje uočavamo da znak 1 s ostalim znacima ima zajedničku mogućnost da se napišu u jednom potezu, bez odvajanja periferije papira. Iz ovoga proizilazi da je znak 4 jedini znak koji se ne može napisati u jednom potezu, bez prelaženja dva puta po istoj liniji. Rješenje je znak 4 za sudionike u igri. Jer se jedini znakom grafikom izdvaja.

ZANIMLJIVA MATEMATIKA ..

Gospodin
Jožef Kasa
pozdravlja
zvanice i otvara

„BAL
GRADONAČELNIKA“,
za koji se nadamo
da će postati
tradicionalan.

Prihod od ovoga
bala namijen je za
mlade talente
našeg grada.

DODIRAN VIC

Niki naš bać Stipan, stiže upravo na nebo, pa već s praga ugleda svog komšiju Peru kako mu u krilu sidro zгодna mlada žena. „Baš pravi raj, ča će Stipan, „jel ona tvoja nagrada? A Pere će snuždeno:
„Ne, ja sam njezina kazna.
Mora da je ode bio član SPS-a.“

Premijera dramskog odjela HKC „Bunjevačko kolo“

Bolto na ogledu pred svojimima

Nakon uspješno izvedene predstave Matije Poljakovića „Ode Bolto na ogled“ na smotri amaterskih kazališta u Hercegovcu (Hrvatska), ovaj komad vidjeli 2. i 4. ožujka u prostorijama Népköra. Odjel za dramu KC „Bunjevačkog kola“ u režiji **Josipa Bajića** i izvedbi glumačke ekipe „Kola“ potpomognute gostima, ponovo je obradovao subotičku publiku. Na radost je svima da kazališna družina koja njeguje teatar koji pomaže gradnji nacionalne svijesti jednog dijela Subotičana, u ovom gradu ima svoju blisku pored još nekoliko postojećih kazališta.

Poljakovićevo komad koji je kao i drugi njegovi dramski komadi izmišljen, izgrađen na kontrastima likova, strukturu komičnoga gradi zamjenom likovnosti. Redatelj je u okviru mogućnosti (izbor i dob glumaca), iz postojećeg uspio izvući maksimum, te iznijeti sve elemente dramskog komada do zavidne razine u amaterizmu.

Josip Bajić

Ulogu Bolte izvanredno je odigrao gost, **Lazar Bodić**. Njegovog pratioca i druga Paju interpretirao je sve vrijeme držeći pažnju publike, **Jakov Vojnić Tunić**. Katu, osobu koja je centar predstave igrala je **Dušica Jurić**, a njenu drugaricu **Zlata Lacić**. Pravog mladoženju Ivana tumačio je **Zvonimir Kujundžić**, a roditelje Ivanove i Katine igrali su **Bela Franci-šković**, **Anastazija Klum**, te **Zvonimir Ivanković** i **Marija Klum**.

Prema redateljevoj zamisli, scenografiju je uradio **Šne Pejić**, a za kostimografiju i izbor namještaja čime se dočarala autentičnost bunjevačkih soba, zaslužni su **Misaveta Dulić** i **Josip Kujundžić**.

Uspjeh predstave koji se može mjeriti i provalama smijeha u sali, vidljiv je iz velike zainteresiranosti i posjećenosti predstave u oba dana. Uz želju za daljnjim uspjesima, da ova predstava bude samo jedna u velikom nizu, nadamo se da će ona biti korak ka boljem.

Lazar Bodić

Ako niste čitali

Specijalni dopisnik subotičkih „Dana“ iz New Yorka (SAD), Tereza Guld u svom pismu, naslovljenom „Očigledna nastava o slobodi medija“ upozorava Subotičane, pa između ostalog u prilogu piše:

„Koleginica iz Frans soar kaže mi za profesora Radmilu Milentijević: „Sjajna žena. Takav spoj hrabrosti i šarma, znanja i entuzijazma Zaključujem da je moja francuska koleginica ne samo prihvatila sve što je profesorica Milentijević govorila, nego se divila kao ličnosti. Francuskinja mi je pomogla da shvatim da je Srbija sa Radmilom Milentijević kao ministrom informacija dobila pravog čoveka na pravom mestu čiji je dosadašnji život bio prema za ovo što je sada, i da zato ona ne mora posebno da se priprema za intervju e i konferencije za štampu.“

Lako je Terezi Guld u New Yorku shvatiti Francuskinju, baš kao što je lako u Parizu shvatiti Zair.

Srpski asignati u Vojvodini 1848.

Vjerovali ili ne, prvi srpski asignati (preteča papirnog novca) nisu se pojavili u Srbiji već u Vojvodini (1848). Naime, pošto je mađarska vlast odbila srpsku deklaraciju, koja je u sebi skrivala klicu samouprave, izaslanstvo vojvodanskih Srba, napustivši Zemaljsku skupštinu u Požunu, oslonjena na bečki dvor, i savezništvo s hrvatskim pokretom, a uzdajući se u potporu srpske kneževine, sama se prihvatila izgradnje svoje (srpske) autonomije.

Na kongresu, održanom 13. svibnja 1848. u Sremskim Karlovcima Srbi su odlučili da se Banat, Bačka, Baranja i Srijem formiraju kao posebno srpsko vojvodstvo u okviru Habsburške monarhije. Planirano je da stupe u savezništvo s Kraljevinom Hrvatske, da se izradi ustav, i da srpski predstavnici ne sudjeluju na kongresu kojega je organizirala mađarska vlada. S ovim odlukama poseban odbor pošao je u Beč, zatim u hrvatski Sabor, i na Slavenski kongres u Pragu. Formalno, ovim činom samozvana srpska narodna skupština najavila je otvoreni raskid s mađarskom vladom. Po završetku karlovačke skupštine formirani su na spomenutim teritorijima mjesni odbori, pa je i vlast sve više prelazila u njihove ruke.

Kao dokaz svoje samostalnosti, Srbi su u Karlovcima izdali seriju papirnog novca, zvanog asignati, po uzoru na Kossuthove banknote s datumom izdanja 13. kolovoza 1848. Tiskani su asignati od 1, 2, 5, 10 i 50 forinti na tankom bijelom papiru. Potpuni tekst tiskan je ćirilnim pismom. Poledina je čisto bijela, bez teksta. Na novčanicama je na prsima dvoglavog austrijskog orla srpski grb.

Za njihovo stavljanje u promet saznala je, naravno, i finansijska vlast u Beču i odmah prosvjedovala protivu toga, jer je u toj činjenici uočila povredu ovlašćenja za emitiranje banknota Privilegierte Österreichische Nationalbanke, a dijelom i suverenog prava austrijske carevine na emisiju novca. Ipak, pošto je Vojvodina bila saveznik bečke vlade u ugušivanju revolucije i borbi za slobodu 1848, ona je ove nezakonite novce zamijenila drugim zakonitim austrijskim novčanicama.

Pojavu ovih novčanica izazvalo je financiranje ratnih potreba, a srpska imanja i vođe pokreta bili su garancija njegove isplate.

Ove novčanice danas čine izuzetnu rijetkost, pa se smatraju velikim raritetima.

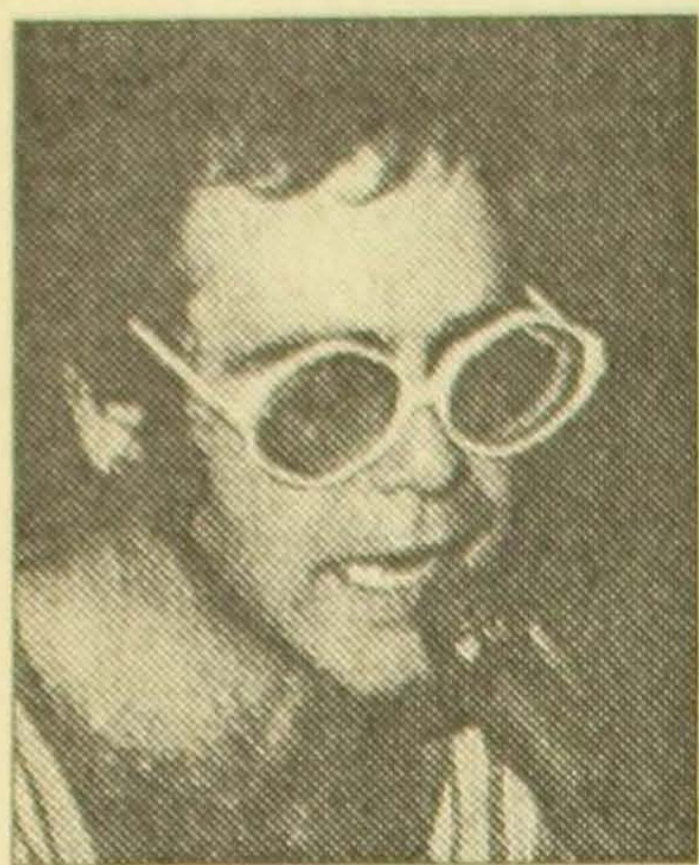
Ante Zomborčević

(BARTAK)

IMENIK ROCKA

ELTON JOHN - engleski pevač, klavirista, kompozitor i aranžer, rođen kao Kenneth Reginald Dwight, 25. marta 1947. u gradiću Pinner. Počeo je kao barski pijanista u blues-grupi „Bluesology“, koju je predvodio pevač „Long John“ Baldry, da bi se potom sreo sa svojim (najpre ljubavnikom, a kasnije dugogodišnjim) tekstopiscem, Bernie Taupinom, i započeo saradnju koja je uspešno trajala sve do sredine 70-ih, kada je Elton John sam

počeo pisati reči za svoje numere. Po komercijalnom uspehu, Elton John nema premca među britanskim muzičarima – on je uz „Beatles“-e jedini ostrvski izvođač, čije su čak 4 ploče u isto vreme bile na top-listi 20 najprodavanijih albuma. Kolekcionar naočara, ekspert za ljubavne balade, ljubitelj fudbala, i istinska mega-zvezda estrade.

PROBNA DISKOGRAFIJA

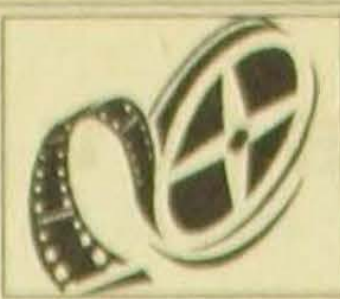
- Empty Sky (1969)
- Elton John (1970)
- Tumbleweed Connection (1970)
- 17-11-70 (koncertni, 1971)
- Madman Across The Water (1971)
- Honky Chateau (1972)
- Don't Shot Me, I'm Only The Piano Player (1973)
- Goodbye Yellow Brick Road (dvostruki, 1973)
- Captain Fantastic (1974)
- Here And There (koncertni, 1976)

JANIS JOPLIN pokojna američka pevačica, rođena 19. januara, 1943. godine u Port Arthuru, državi Texas. Uz škotsku pevačicu Meggie Bell (iz sjajne grupe „Stone The Crows“), svakako najveća bela blues pevačica svih vremena. U početku karijere nasupala je po barovima rodnog Texasa, pevajući s dixieland-orkestrima, ili sama, prateći se na gitari, da bi sredinom 60-ih došavši u San Francisco tik pred početak „leta ljubavi“ (1967), upoznala električni blues i psihodeliju preko druženja s muzičarima iz grupe „Butterfield Blues Band“, „Country Joe & The Fish“, i komunom grupe „Grateful Dead“. Tu je i okupila svoj prvi (od ukupno tri) prateći sastav, „Big Brother & The Holding Company“, briljantnu grupu, s kojom je objavila 2 ploče, i izvela nezaboravni nastup na Monterey Pop Festivalu. Grupu su sačinjavali: Sam Anrew Houston III (vokal, gitara, bas gitara), Peter Albina (vokal, gitara, bas-gitara), Dave Gety (bubnjevi), i James Gurley (vokal, gitara i bas-gitara). Janis je kasnije radila s „Full Till Boogie Band“-om, i „Kosmic Blues band“-om, ali nikada nije prebolela razlaz s momcima iz grupe „Big Brother“, kao ni oni nju, uostalom, mada su objavljivali ploče i nakon njenog odlaska, dovevši kao ispomoć pevača i gitaristu Nicka Gravenitesa („Electric Flag“). 4. oktobra 1970. Janis je nađena mrtva u svojoj hotelskoj sobi, u predgrađu Hollywooda. Uzrok smrti: gušenje usled trovanja narkoticima i alkoholom. Imala je 27 godina. Vrlo su dobre biografije o Janis: „Buried Alive“, Peggy Caserta-e, „Janis“, Davida Daltona, i „Going Down With Janis“, Myra Friedman-a. Jednako je vredan i dokumentarac „Janis“, iz 1974. kao i film „Rose“ („Ruža“), u kom ulogu Janis igra (sjajna) pevačica i glumica Bete Midler.

KOMPLETNA DISKOGRAFIJA

- Big Brother & The Holding Company (1967)
- Cheap Thrills (1967)
- I Got Dem Ol' cosmic Blues Again, Mama (1969)
- Pearl (1971)
- Janis (dvostruki, muzika iz istoimenog dokumentarca, 1974)
- Farewell Song (kompilacija neobjavljenih snimaka s raznim pratećim grupama)

Robert G. Tilly

A moglo je bolje

RANSOM (UCENA)

Režija: Ron Howard

Gl. uloge: Mel Gibson, Rene Russo, Gary Sinise - 1996.

Ransom je prvi film Mela Gibsona posle Oskarom nagrađenog izleta Ristoriju sa Braveheart. Za nju je Gibson dobio preko 20 miliona dolar postavši trenutno najplaćeniji holivudski glumac, što će već za neki mesec postati neko drugi iz Top 10. (Pitanje da li njegov posao vredi toliko pokazuje toliku dozu naivnosti da se pretvara u manifestaciju čiste gluposti sa svojim podrazumevanjem objektivnog vrednovanja posla filmskog glumca i priznavanja novca za objektivno merilo). Gibsonovo učešće je za Ransom najveća reklama i istovremeno najveća privlačnost. Ne samo obožavaoci, nego i brojna ostala publika više nego ikada znaju za njega, i je sva atraktivnost filma zasnovana na odjecima njegove slave.

Pomalo u skladu s tim je i izbor Rona Howarda za reditelja. Malo holivudskih reditelja koji se mogu s njim porediti u brzini napredovanja filmskoj industriji. Solidan u B produkciji (npr. u melodramskoj SF sa Cocoon), Ron Howard je okušao sreću ponudivši svežem bračnom paru Tom Cruise-Nicole Kidman zajednički projekt, za čim oni već duže čekaju. Po Howardovoj priči, u njegovoj produkciji i režiji, nastala slatunjava melodramska sagica Far and Away. Posle ovog ne baš uspešnog projekta Howard je uspeo da dođe do saradnje sa veoma uticajnim Tomom Hanksom. Zajedno su snimili himnu o patriotizmu, Apollo 13, šta je Howard čak nagrađen nominacijom za Oskara za režiju. Tako je po trenutnom rejtingu idealan par sa Melom Gibsonom za visokobudžetski hit koji bi rušio rekorde gledanosti.

Za Ransom je Howard konačno dobio i dobar scenario. Ransom američka varijanta uobičajenog postupka u zemljama sa velikim socijalnim razlikama trećeg sveta, priča o kontrauceni. Bogataš kojem je otet dete (Mel Gibson), ne verujući otmičarima da će mu vratiti sina po isplate otkupnine, umesto da im plati, uceni ih istom sumom preko TV. Opasnost za život deteta, napetost iščekivanja, neočekivani preokret, pravo bogatstvo mogućnosti nudi se za dramatisovanje ove ideje smeštene u američki velegrad. Od svih varijanti u Ransomu se razvija samo tematika dvoumljenja poštenog bogataša pre nego što donese odluku. Glavni pokretač radnje, korumpirani policajac i vođa otmičara (Gary Sinise), epizoda sa potencijalom da postane glavni lik, gurnuta je u stranu i svedena na skicu. Da li je to učinio Howard ili je zahtev producenta, u Ransomu se napetost zasniva na bogatašu čiji lik ne nudi nikakav materijal za nju, dok je psihološki najintrigantniji lik i izvor svih napetosti filmu pretvoren u manihejski banalnog demona zla. Time je izvršena zamena koja je razbila svaku homogenost: problemi poštenog bogataša pretvoreni su u akciju, a akcije frustriranog sitnog činovnika transformisane su u problem.

Sve što je Ron Howard trebao da uradi bilo je da stvori prostor za izrazitu zodu koja bi sama od sebe udahnula emocije u film. Ali, Howardov melodramski manirizam odveo ga je ka scenama emotivnih potresa roditelja otetog deteta i Ransom se rasplinuo u nedorečenosti. Povrh svega Howard je u Ransomu, filmu velikog budžeta u kojem su troškovi snimanja stavka, uspeo da ne snimi ni jednu ubedljivu sliku, makar dekorativnu. Beznadežno vezan za reči, on se opet pokazao kao reditelj bez ikakvog smisla za slikovno izražavanje i puki tehničar-operativac za inscenaciju.

Savršeno usklađeno sa promašajem u tumačenju scenarija, i kasnije upadljivo nespretno. Umesto da bude jednostavno i svima razumljivo, dobar, Mel Gibson je morao da postane zabrinut, uplašen, zburan, očajan, boreći se sa sopstvenom bezizražajnošću. Još gore je prošla i scena manekenka Rene Russo. I kao manekenka, i kao glumica u svojim prethodnim filmovima, ona je jedino trebala da bude lepa i eventualno dobra, i scene Madone koja brine za sina za nju su potpuno nedostigne. Gary Sinise, ubedljiv u Forrestu Gumpu i About Mice and Men, u Ransomu prosto nije dobio priliku da se iskaže. Jedina svetla tačka među glumcima, pravi dragulj, bila je Lilly Taylor, koja je od svoje sportske uloge i logičke karike napravila pun dramski izraz.

Srećom da je scenario savršeno logičan, pa se Ransom lako prati. Na vrhunski tehnički nivo koji omogućuje veliki budžet to je dovoljno za tojan film. Više od potpunog odsustva bilo koje emocije, u Ransomu nedostaje celovitost i sklad između ideje i realizacije, ali to je isuviše zahtevna mana holivudskih filmova da bi Ransom bio posebno kuden zbog n

Pera Marković

Promašaj u startu

Pred nama je novi (drugi) broj „Klasja naših ravni“ - časopisa za književnost, umjetnost i nauku, tromjesečnika „Bunjevačke matice“ Subotica, koji bi po nekoj „imaginarnoj zamisli“ uredništva trebao dati presjek stvaralaštva Hrvata-Bunjevaca u SR Jugoslaviji.

Ko smo u prikazu prvoga broja iznijeli neke kritičke opaske u povodu obnavljanja i pokretanja ove publikacije, iznijeli smo namjeri poboljšanja i osuvremenjivanja koncepcije, a radi opravdanog izlaženja tromjesečnika. Na žalost, do kvalitetnog opakovanja na tom planu nije došlo. Stoga se opet nameće pitanje, kome, čemu i zašto ovaj časopis? Na njegovim stranicama nema života. Nema nužnog časopisnog života koji časopis čini časopisom i koji ga uzobljuje u vrijeme izlaženja. Anakrona, autorska uređivačka politika i koncepcija, otkleće ga prošlosti u toj mjeri da potire i samu prošlost, s mrtvozorničkim mirisom.

Veći broj stranica, posvećen je pjesniku Anu Evetoviću - Miroljubu, što samo po sebi nije loše, no pristup je prigodnički, bez posebne kritičke validnosti. Ništa nemamo protiv pjesnika Evetovića. Dapače, pjesniku

se u povodu 60-te obljetnice smrti nužno morala prirediti knjiga, s kritičkim pristupom. On to zaslužuje.

Drugi blok posvećen je pjesniku Jakovu Kopiloviću u povodu njegove smrti, uz četiri oproštajna govora izgovorena nad otvorenim grobom. Nešto dalje ponovno tekst u povodu obljetnice smrti Ivana Malagurskog - Tanara, uz još jedan oproštajni govor. Zatim ponovno obljetnica u povodu osnivanja „Otorinolarinološkog odjela u Subotici“. No, ni tu nije kraj obljetnicama, jer slijedi i obljetnica u „Povodu 390. godišnjice doseljavanja Bunjevaca u potkarpatski i podvelebitski kraj“, naslovljen „O primorskom ogranku Bunjevaca“.

Zatim slijedi razmazana „krema“ koja po svemu sudeći treba propagirati znanost, i znanstvene metode u nastavi, s pompeznim naslovom „Kibernetički sistem u nastavi“. Tekst koji govori o modernim sredstvima počinje grafoskopom a završava folijama. Ovoga puta slučajno, ili namjerno, izostavl-

jeno je najsuvremenije nastavno sredstvo, kojima su opskrbljene sve naše škole a tu su: loša kvaliteta krede, krpa umjesto spužve i ofucana zelena tabla. Komedija od teksta.

Nalazimo u broju „Klasja naših ravni“ i „Maturalni rad iz latinskog jezika školske godine 1995/96. naslovljen „Ivan vitez od Sredne“.

Sve u svemu, o nekoj časopisnoj aktualnosti ne može biti ni zbor, i stoga ova publikacija, ovaj tromjesečnik, nužno potreban za očuvanje identiteta Hrvata na ovim prostorima, ovakav kakav je bolje da ne izlazi i da od nas ne pravi komediju.

No, neki znaju zašto, čemu i kome služi. Jednostavno, nekom je potrebno pokazati da se ovdje na planu kulture, umjetnosti i znanosti nešto radi. Ukoliko uredništvo časopisa ne želi aktivno doprinijeti asimilaciji Hrvata na ovim prostorima i folklorizaciji duha, nadamo se da će u narednim brojevima smoci snage da stranice osuvremeni, te tako bude komunikativniji s vremenom prošlim, vremenom sadašnjim a napose ostavi traga u vremenu budućem. Zaslužuju to živi, a to je i naš dug prema mrtvima.

Vojislav Sekelj

Predstavljena knjiga Marka Vukova

„Ja, buntovnik s razlogom“

Molitveni duh poezije

U organizaciji „Talka“ (Tavankutskog literarnog kruga) 1. ožujka promovirana je zbirka pjesama Marka Vukova „Ja, buntovnik s razlogom“. U Domu kulture u Tavankutu, govorili su vlč. **Andrija Kopilović** na temu „Doživljaj Boga u pjesmama Marka Vukova“, vlč. **Lazar Novaković**: „Moj prijatelj - Marko Vukov“, te **Tomislav Žigmanov** o temi „Tjeskoba, praznina i žeđ za osmišljenjem“. Promocija je priređena povodom druge godišnjice smrti svećenika i pjesnika.

Kopilović je pjesme označio kao religiozne, duboko misaone i vrlo osobne. Pjesnik je tip biblijskog vjernika, biblijski tražitelj poput Abrahama. Druga dimenzija po predavaču je uloga Boga u ljudskom životu, gdje se pojavljuje nekoliko zanimljivih slika: riječ Božja, život, nada i tjeskoba. Molitveni duh prožima sve pjesme, a njima ona postaje poruka. Na kraju, Kopilović je istaknuo pjesme posvećene porodicama i ljudima.

Manje analizirajući pjesme, a više gov-

oreći o prijateljskim odnosima Novaković je naveo bitne biografske podatke o autoru.

Vukov je rođen 24. travnja 1938. na Bikovu. Nakon završenog studija teologije u Zagrebu, zaređen je 4. srpnja 1965. u Subotici. Kao kapelan službovao je u Novom Sadu i Subotici, a kao župnik u Šupljaku, Hajdukovu, Futogu, Đurđinu i Svetozaru Miletiću (Lemešu). Umro je 2. ožujka 1995.

Govoreći o vrijednostima koje su ispunjale njegov život, Novaković je istaknuo: „Snagu za rad, polazište i djelovanje crpio je iz istine da je svećenik Katoličke crkve i pripadnik hrvatskog naroda“. Od mnogobrojnih njegovih aktivnosti navešćemo neke. Bio je jedan od inicijatora okupljanja hrvatskog klera naše biskupije, angažiran oko proslave XIII. stoljeća pokrštenja Hrvata, organizirao duhovne vježbe u Baču za mlade, dan

mladih, korizmene divane te sa vlč. Marijanom Đukić Dan Gerarda Tome Stantića - susrete za intelektualce. Izdavao je bilten „Molitelj“, nastupao na danima „Kruha i riječi“ govoreći o povijesnim i kulturnim temama.

Prateći u pjesmama nit „iskustva čovjeka kao tražitelja smisla“, Tomislav je Žigmanov zaključio da pjesme plijene istinitošću poetske misli. Govoreći o poeziji čovjeka koji se susreće s upitnim nanosima života, koji se nađe usred ritmičkog pustog kruženja, strasne čutnje, zebnje, Žigmanov je doživljavao kao nastojanje razapeto između besmisla i bolnog smisla.

U kraćoj diskusiji pojašnjeno je pitanje tjeskobnog doživljaja svijeta. Ono proizilazi ne samo iz osobne iskrene upitanosti nad tajnama života nego i iz socijalne dimenzije Crkve i društva. Iznijeta je i opaska da bi u cilju cjelovitog prikaza pjesama Vukova, bilo potrebno obuhvatiti i socijalnu dimenziju kao širi kontekst koji može približiti shvaćanje pjesnikovih nazora. Također, bilo bi potrebno neobjavljene rukopise srediti i pripremiti za tisak. Knjigu je objavio ogranak Matice hrvatske u Slavenskom Brodu.

(n. s.)

Prvo vele tehniko
4/1918

FREON * * * * *

vl. **Gabrić Grgo**

Nikole Kujundžića 10
stan: Pazinska 11 (22-455)

MIKI

da svo
tače
kako treba

Samostalna
vodoinstalaterska radnja

Šarčević Miroslav
vodoinstalater

Primamo sve radove na
vodovodnim instalacijama
kao i održavanje istih...
po zahtevu stranke
od 8,00-16,00 časova

kancelarija:
Tel: 024/ 31-598
Matka Vukovića 4
24000 Subotica

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE
EL. UREĐAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

Tel: 024 / 35-174
Sonje Marinković 31

MIX
SUBOTICA

**PLAST
PRINT**

ŠTAMPARIJA
Preradovićeva 6

Proljeće Otvorenog kluba

Igra – stvarnost

U svakom vremenu ljudi imaju potrebu naći svoj odgovor na probleme, potrebe, pitanja. Stara ideja civilizacije ljubavi u naše vrijeme eskalira okretom svijesti što se manifestira poplavom raznih aktivnosti s ciljem zblizavanja, tolerancije, komunikacije, uvažavanja drugog. Potreba da se javno (po)kaže kako su svi ljudi (bez obzira na ...) vrijedni, s jednakim pravima na život, upućuje na unutarnju nesigurnost društva u kom se to događa. Zar je to nekad i nekom moglo biti sporno?

Jedna od uspješnih, institucionalnim okvirom uobličjenih formi na planu poboljšanja zajedničkog života, je Otvoreni klub u okviru Projekta za djecu Jugoslavije, sve pod pokroviteljstvom Fonda za otvoreno društvo.

„Fond za otvoreno društvo želi okupiti sve one za koje je srećnija budućnost dece ne samo moralna obaveza nego i pitanje opstanka celog društva.“ Projekt za djecu Jugoslavije obuhvaća klubove, humanitarni program te zdravstvenu zaštitu djece. Kako se navodi u brošuri Projekta, „klubovi su mesta na kojima se okupljaju deca i mladi, izbeglice i starosedeooci, sa ciljem da se druže, uče i samopotvrđuju kroz razne oblike kreativnosti. Klub je prostor otvorenosti gde se kroz razne aktivnosti (slikarstvo, muzika, pozorište, književnost, učenje stranih jezika, kompjuterski kursevi...) uči i zajedničkom, normalnom životu. U okviru humanitarnog programa obuhvaćena su deca od četiri do šesnaest godina. Predviđeno je obezbeđivanje školskog pribora za 50.000 školske dece, dopunske nastave i prevoza, nabavka zimske odeće i obuće... Osim sa decom radiće se i sa roditeljima u „školi za roditelje“, pomagati međusobna komunikacija, održavati razna predavanja i obuka. U okviru medicinskog programa podržavaju se i pomažu stručni i naučni, zdravstveno vaspitni i projekti kojim se obezbeđuju osnovni uslovi za profesionalnu dečiju zdravstvenu zaštitu. Klubovi su mesta gde se okupljaju svi, bez obzira na nacionalnu pripadnost, sredinu odakle su potekli ili obrazovanje. Oni su istovremeno i mesto stalne brige i umetničkih improvizacija, mesta gde se uči i igra, počinje da razgovara, između sebe ili sa kompjuterima, ispoveda i slobodno mašta. Klubovi su središte jednog novog, otvorenog i sigurnog sveta koji mora svima da ulije samopoštovanje i samopouzdanje. Iz njih će u jedan bolji svet jednog dana krenuti svi zajedno.“

U okviru medicinskog programa podržavaju se i pomažu stručni i naučni, zdravstveno vaspitni i projekti kojim se obezbeđuju osnovni uslovi za profesionalnu dečiju zdravstvenu zaštitu. Klubovi su mesta gde se okupljaju svi, bez obzira na nacionalnu pripadnost, sredinu odakle su potekli ili obrazovanje. Oni su istovremeno i mesto stalne brige i umetničkih improvizacija, mesta gde se uči i igra, počinje da razgovara, između sebe ili sa kompjuterima, ispoveda i slobodno mašta. Klubovi su središte jednog novog, otvorenog i sigurnog sveta koji mora svima da ulije samopoštovanje i samopouzdanje. Iz njih će u jedan bolji svet jednog dana krenuti svi zajedno.“

U razgovoru s Guzsvány Márijom, koordinatoricom Otvorenog kluba saznajemo da projekt Fonda za otvoreno društvo postoji u 15 gradova u Jugoslaviji, a Subotica je jedan od prvih u kojem su počeli s radom, u lipnju 1996. Otvoreni klub broji oko 400 članova – djece, a roditelji dolaze u klub provesti kreativno vrijeme u druženju. Klub obuhvaća dvadesetak radionica: slamsku, tkalačku, likovnu, muzičku, ekološku igraonicu, za kulturu govora, kompjutersku, za učenje engleskog jezika, omladinsku, pozorišnu, školu za roditelje. Sve su radionice otvorenog tipa (osim radionice za engleski i kompjuterske – zbog ograničenog broja).

Ibolya Korponai, psiholog, stručni konsultant kluba, prati život zajednice kluba i dinamiku grupa. Prema njenim riječima, Otvoreni klub modelira perspektivnu formu zajedničkog življenja kroz različite oblike kreativnog stvaranja: učenje demokracije, otvorenog, tolerantnog, kooperativnog ponašanja i dobre komunikacije.

Za evaluaciju projekata i mjerila uspjeha svake radionice postoji nekoliko načina. Voditelji radionica mjesečno podno izvještaj o radu. Zatim, na zajedničkim sastancima sa konsultantom supervizorom, rješavaju se problemi u radu svake radionice. Tome, postoji ekipa pri Fondu koja prati rad. Najčešće se velikim zajedničkim sastancima razgovara o načinima poboljšanja kreativnog ozračja i baš na kritičnim pitanjima zajednice se voditelji i polaznici radionica mogu obogatiti novim iskustvima.

Vesna Gavrić, voditeljica je, kako kaže, radionice za djecu odrasle – „Lutke pričaju“. Djeci se omogućuje kreativni rad sa roditeljima su tu da nauče još neki oblik komunikacije s djecom. Postoji nekoliko pravila radionice: uvažavanje mišljenja drugog, otvorenost za različitost, poticanje autonomne ličnosti, roditeljsko uvažavanje mišljenja djece. U radionici ima 15 – 20 učenika, projekt traje 6 mjeseci, a radionice rade jednom tjedno.

U „pozorišnoj igraonici“ koju vodi Stevo Bardak sudjeluju djeca od 7 – 14 godina i roditelji u posrednoj formi. Radionica pozorištu dotiče se književnosti, muzike, pedagogije, likovnog izražavanja. Predstava nije cilj sama po sebi, svrha je sam proces rada u kojem se kazalište stvara. Djeca izmišljaju likove, kostime koje sami prave, radnju kako bi nam pokazali kako se pravi svijet po mjeri čovjeka.

Nekoliko dječjih doživljaja radionica, najbolji je pokazatelj njihove uspješnosti. „Sve sam ja to znao samo nisam znao da znam“ Franja, 7 godina, Subotica. Ili: „Volim da budem na radionici sa Beti jer ona sme da piše i po zidovima“ Edi, 5 godina, Subotica.

Nela Skenderović

Odlazak studenata s ulica

Nakon stotinu i nekoliko dana civiliziranog, maštovitog i mladosti primjerenog izražavanja nepristajanja na krađu izbornih rezultata, koju je priredio trio SPS-JULJ-ND, studenti su se Beograda, taj novonastali simbol nade i budućnosti drukčije Srbije, odlučili početkom ovoga tjedna za povratak u uobičajeni život. Za njih to znači učiti, proširiti krug vlastita znanja..., a za nas, pak, nova zebnja: hoće li ponovno, ako i kad ustreba, stati tako složno i masovno na branik pravde, istine i ljudskog dostojanstva. Voljeli bismo kada bi nam ova zebnja bila lažna.

Tomislav Žigmanov

Balavljenje

U prošlom broju glodur Žiga je predložio (vrlo ozbiljno) da se kazališna zgrada sruši i iz centra pomeri. Zbog reakcije mnogobrojnih čitatelja sa negativnom i pozitivnom konotacijom o ovoj ideji glodur Žiga predlaže dalje rušenje i to da se sruši zgrada, „Zavoda za socijalno osiguranje“.

U narednom broju Žiga rušenje se nastavlja.

Āforizmi

- Narod se sve više uzda kada je vlast razuzdana.
- Vlast je tijekom svog rada postala sve zračnija.
- Uskoro se očekuje njen pad.
- Policija se sve više razvodi. To se najbolje vidi u mitinzima oporbe.
- Šansa nam je svakim danom sve veća. Teško će nam je moći savladati.
- Naš narod je naivan. Ne vjeruje vlastima!
- Političari, čim siđu s vlasti, pišu memoare.
- Vjeruju u pamćenje.
- Čim se počinjemo saginjati, odmah stršimo.
- Ulice su blokkirane. Ali, mi drugog puta nemamo.
- Što je narod više gladan to je manje lojalan!

Dužo Ranje

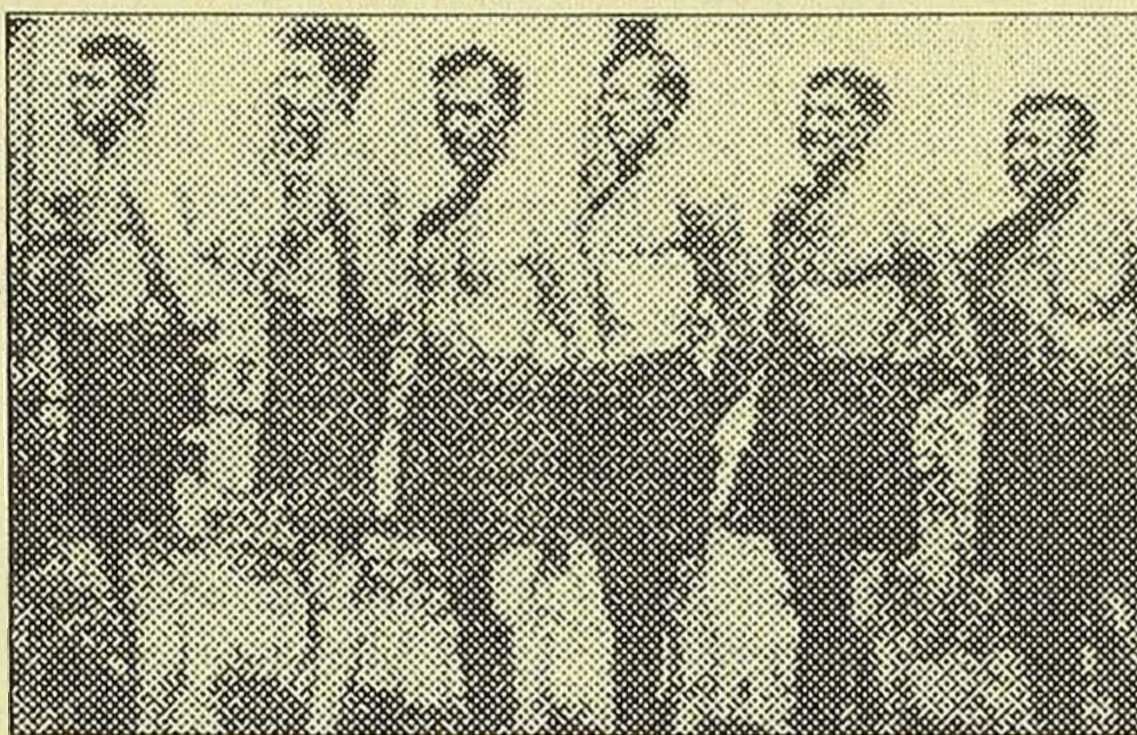
Odbijena /Odbojka/ III.

Subotica centar odbojkaškog sporta

Odbojka je u Subotici iz godine u godinu uzimala sve većeg maha. Godine 1931. Subotice odlaze u prednjačku školu u Prag: Stepanov, Laza Tešić i Edvard Kral. U tom prilikom još više usavršili i dopunili svoje znanje iz odbojke. Po povratku u Suboticu, pristupili su sustavnom treniranju najboljih ekipa i obučavanju novog trenera i kadra. Subotica je 1931. imala već 9 najboljih ekipa odbojke. Na Paliću su bila otvorena 3 kompletna odbojkaška igrališta, a odbojka se sva veća i važnija natjecanja međunarodnog karaktera održavala na ovim igrališta. Tako je 25. kolovoza 1931. održano odbojkaško natjecanje na kojem se natjecalo ekipa iz Bačke. Sljedeće, 1932. godine, na Paliću su održane Župske utakmice, koje su u kvaliteti igre pokazale da je odbojka u Subotici imala sve odlike sportskog natjecanja. O ovom velikom natjecanju „Jugoslavenski sportist“ je pisao:

Ove godine Župske utakmice održane su u letnjem vežbalištu na Paliću 31. jula. Utakmice su trajale ceo dan, jer se igralo po ovom sistemu, tako da su sve takmičarske vrste međusobno igrali. Ovaj sistem nije bio ni je čak nepravedniji, ali utakmice po ovom sistemu traju i suviše dugo.

Kako je na ovim utakmicama učestvovalo više društava to se moglo videti i više raznih načina ove igre. Iznećemo ih ukratko. Vrste društva Subotica igraju jedan koristan sistem sa visokim dodavanjem i ostrim pucanjem. Igra je bila ofanzivna sa dosta finesa, te poje-

Utemeljivači odbojke u Subotici

dini igrači mogu da pokažu uvežbanost. Sombor i Stari Bečej igraju živo i oštro sa dugim loptama. Ovaj način za publiku je naročito zanimljiv, jer lopta dugo prelazi sa jedne strane na drugu. Kombinacija je vrlo malo, a skupnost u igri dosta slaba. Senta je sretno kombinovala ofanzivni sistem Subotičana sa sistemom Somborčana, te

pruža korisnu i lepu igru. Samo nam se čini da je po ovom sistemu malo uvežbavala, JER vrsta nije dovoljno uvežbana. Novi Sad ima jake i opasne seve, dodavanje kratko i nisko. Mol pruža na momente lepu igru, živu i brzu sa dugim loptama, dok Despot Sv. Ivan igra još početnički. Iz ovoga se vidi da se ova igra gaji, istina ne svuda u jednakoj meri, ali ipak ona se rado igra i budućnost joj je osigurana“.

Iste godine, 28. kolovoza, na Paliću je održano još jedno kvalitetno odbojkaško natjecanje, na kojem su sudjelovali župski prvaci: Osijek, Velikog Bečkereka i Novog Sada. Za župu Osijeka nastupili su članovi i članice iz Vukovara, a muški i ženski naraštaj iz Osijeka. Za župu Veliki Bečkerak samo članovi i muški naraštaj iz Velikog Bečkereka. Za župu Novi Sad, članovi, muški i ženski naraštaj iz Subotice i članovi iz Sente.

Natjecanjem je rukovodio Milan Todorović iz Novog Sada. Suočeni kod natjecanja muških ekipa bili su: Šijanović, Pilić, Aracki, Tešić, Hriberski i Pavlović, dok su kod natjecanja ženskih ekipa sudili: Rakić, Srb i Novaković. Prvo mjesto kod članova muškog i ženskog naraštaja osvojila su ekipe iz Subotice, a kod članica prvo mesto zauzela je ekipa iz Sente.

Iz godine u godinu odbojka se igrala u svim većim i manjim mjestima Vojvodine, a svake godine organizirana su kvalitetna natjecanja. Subotičani su uvijek, držali primat u podizanju kvalitetne odbojke.

(kraj)

Ante Zomborčević

Matra se da svaki čovjek koji je sposoban voljeti u pravom smislu riječi, voli i sebe i ako može voljeti samo druge ljude, a ne sebe, tada uopće ne može voljeti. Ako su ljudi prema sebi i ljubav prema drugima u životu tako povezane, kako onda objasnimo sebičnost koja očigledno ne donosi nikakvu istinsku brigu za druge? Istina je, smatraju psiholozi, je zainteresirana jedino za sebe; ona želi sve samo za sebe, ne osjeća užitek u davanju, već samo u uzimanju. Okolicu posmatra kao svoju staništa koliko se može njome koristiti. Sebičnoj osobi nedostaje interes za druge, kao i poštovanje njihovog dostojanstva. Ona nikoga ne vidi osim sebe. Ona procjenjuje svaku osobu i svaku stvar prema njihovoj koristi za sebe. Ona je izvan svake sposobna voljeti. Ovdje treba naglasiti da sebičnost i ljubav prema sebi nisu uopće indentične, već su zapravo suprotnosti. Jer, istina je da osoba ne voli sebe i sebe, već naprotiv, ona voli sebe premalo. Zapravo ona voli sebe mrzi. To pomanjkanje ljubavi i brige za sebe znak je nerazvijenosti koja se očituje u praznom i neispunjenom životu. Ovakva osoba je često nesretna i zabrinuta zbog nedostatka zadovoljstva, a sama se ne može odlučiti da to promijeni. Njoj se čini da je ljubav prema sebi i previše za sebe, ona zapravo izvodi iz ljubavi prema sebi neuspjeh u životu i krije svoj neuspjeh u ljubavi prema sebi.

Psihologija oko nas

Maska kreposti

vođenju brige za svoje istinsko ja. Istina je da sebične osobe nisu sposobne voljeti druge, ali one nisu sposobne ni voljeti sebe.

Lakše nam je razumjeti sebičnost kada je usporedimo s pretjeranom brigom za druge kakvu nalazimo, na primjer, kod previše brižne majke. Dok takva majka svjesno vjeruje da izuzetno voli svoje dijete, ona stvarno ima duboko potisnuto neprijateljstvo prema svome djetetu. Ona nije pretjerano brižna zato što svoje dijete voli previše, već zato što mora kompenzirati svoj nedostatak sposobnosti da ga uopće voli. Ova teorija sebičnosti rođena je iz psihoanalitičkog iskustva o neurotičnoj „Nesebičnosti“. Veliki broj ljudi svoju lažnu nesebičnost osjećaju kao svoju spasilačku karakternu osobinu kojom se čak ponose. Takva osoba lažno nesebična osoba „ne želi ništa za sebe“, ona navodno živi „samo za druge“ i ponosna je što sebe ne smatra važnom. Zbunjena je kada uvidi da je unatoč svojoj „Nesebičnosti“ nesretna i da njeni odnosi prema bližnjima ne zadovoljavaju. Ona je paralizirana u sposobnosti da voli ili da uživa u bilo čemu. Prožeta je neprijateljstvom prema životu, a iza njene fasade nesebičnosti skriva se suptilna, ali ne zato manje intenzivna usmjerenost na sebe.

Karakter „nesebičnosti“ postaje naročito jasan po svom djelovanju na druge,

a najčešće po utjecaju na lažno nesebične majke na svoju djecu. Ona vjeruje da će po njenoj nesebičnosti njena djeca osjetiti što znači biti voljen i, zauzvrat, naučiti što znači voljeti. Posljedica njene „nesebičnosti“, međutim, uopće ne odgovara njenim očekivanjima. Djeca se ne osjećaju voljena nego su uznemirena, prenapregnuta, u strahu od majčina neodobravanja i zabrinuta da ne žive prema njenim očekivanjima. Takva djeca su obično obilježena majčinim skrivenim neprijateljstvom prema životu, koje ona više osjećaju nego što shvaćaju, a koje i njih same prožima. Sve u svemu, učinak „nesebične“ majke nije mnogo drugačiji od učinka sebične. Smatra se da je i gori, jer majčina „nesebičnost“ sprečava djecu da je kritički promatraju. Jer oni smatraju da su dužni da je ne razočaraju. U stvari, pod krinkom vrline djeca uče prezirati život. Naprotiv, u slučaju majke koja posjeduje autentičnu ljubav prema sebi uočava se da djeci u sticanju iskustva ljubavi, veselja i sreće najviše pomaže upravo ljubav majke koja voli i sebe.

Te se ideje o ljubavi prema sebi ne mogu bolje sumirati nego citatom M. Eckahrta: „Ako volite sebe, vi volite svakog drugog kao samog sebe. Čim volite druge osobe manje nego sebe, vi nećete stvarno uspjeti voljeti sebe, ali ako volite sve jednako, uključujući sebe, voljet ćete ih kao jednu Osobu...“

Luan Marko Gashi

Za ribiče

Smuđ (III.)

(*Stizostedion lucioperca L.*)
(Zuban, mađarski: süllő)

Kako ga (u)loviti

Smuđ se sportskim načinom ribolova lovi čekanjem: dubinski i na plovak (samo u stajaćim vodama), ali uvijek s mamcem na dnu ili pri dnu. Uspješno se može loviti varaličarenjem za koje istinski zaljubljenici u ribolov vele da je najsportskiji.

Smuđ se lovi štapom duljine ne manje od 3 m, a najviše odgovara duljine 3,5 – 4,5 m, akcije „B“, bacačke moći 70 – 80 g, već prema tome koliko se veliki smuđ očekuje u odabranoj vodi. Štapu se prilagođava čekrk, otprilike „pedesetica“, po mogućnosti s rezervnim kalemom.

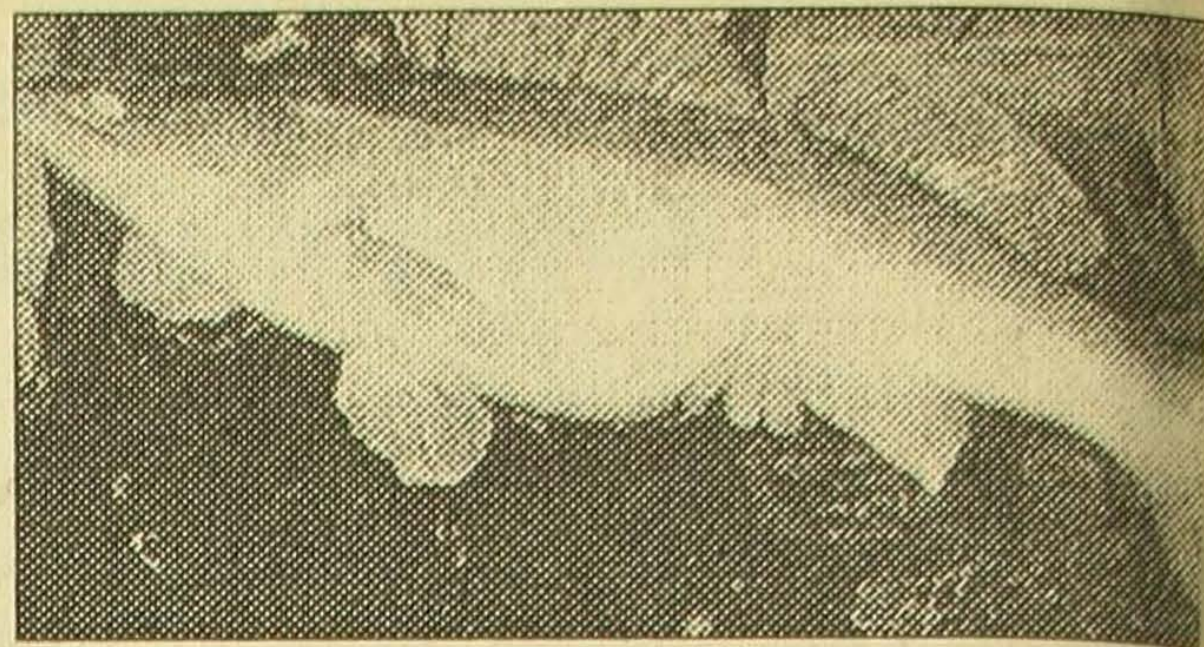
Prema vodi se odabiraju strune, po boji i nosivosti, na jednom kalemu da je debljine 0,25 – 0,30 mm, a na drugom 0,40 – 0,45 mm, ovisno lovi li se smuđ u čistoj vodi ili ga ulovljenog treba povlačiti kroz podvodno granje ili podvodno bilje (u stajaćim vodama.) Proizvođači nude veliki izbor kvalitetnih struna, pa ribič ima mogućnost odabrati onu koja mu najviše odgovara. U svakom slučaju, najbolje ga je loviti sa što tanjom strunom, jer je tada cijeli pribor osjetljiviji.

Ako se smuđ lovi na plovak on mora biti osjetljiviji nego u lovu na štuku, jer smuđ oprezno uzima ponudeni mamac, pa plovak treba da je sa dugačkom antenom, uravnotežen da mu samo vrh viri iznad vode.

Osim ovih načina smuđ se uspješno može loviti „pipanjem“: na odabranom mjestu u neposrednoj blizini čamca, spustiti pribor sa živom ribicom na dno i čekati nekoliko minuta, zatim ga izvaditi i ponovno spustiti, ali sada nekoliko metara u lijevo ili u desno. Tako se ispituje oklica čamca i ako nema napada na mamac, onda ovu radnju ponoviti desetak metara dalje. Sve tako dok se ne javi prvi smuđ, a onda nastaviti s lovom na tom mjestu, jer je vjerojatno u blizini njihova kolonija, koja pruža izglednu mogućnost ulova još kojeg primjerka te ribe.

U novije vrijeme istraživanjima je utvrđeno da je u priboru veoma važan način uravnoteženja olovom. Ono se može postići i jednim komadom olova, ali onda pribor nije tako osjetljiv, riba će prilikom uzimanja mamca osjetiti veći otpor i može se dogoditi da odustane od namjere da ga uzme. Zato je uputno da se pribor uravnoteži s više komada olova, raznih težina, postavljenih na više

mjesta, tada je pribor osjetljiviji, izgledi na ulov veći, jer riba neće osjetiti toliki otpor kao kod jednog komada olova. U ovom načinu ribič mora biti oprezniji u osmatranju pribora, jer riba dirajući mamac ne upućuje snažno upozorenje. Čim riba ponudeni mamac, treba odmah kontrirati inače ga lako može skinuti s udice i otplivati dalje. U bilo kojem načinu ribolova najteže olovo klizeće i zadnje, a udica je ispred olova.

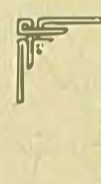

Koji ribič ne želi ovakvog „staklenookog“ na udici?

Udice za smuđa su jednokrake, veličine od br. 2 do dugačkog vrata, sa urezima da buket glista ili komad ribice ne izađe iz njega.

U ribolovu na smuđa treba računati na gubitke udica i olova pa tog treba imati dosta u rezervi, jer se on lovi u vodama bogim raznim zaprekama i vodenim biljem.

Alojzije Stantić

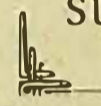

Recept za pripremu smuđa:

Smuđ na krumpiru

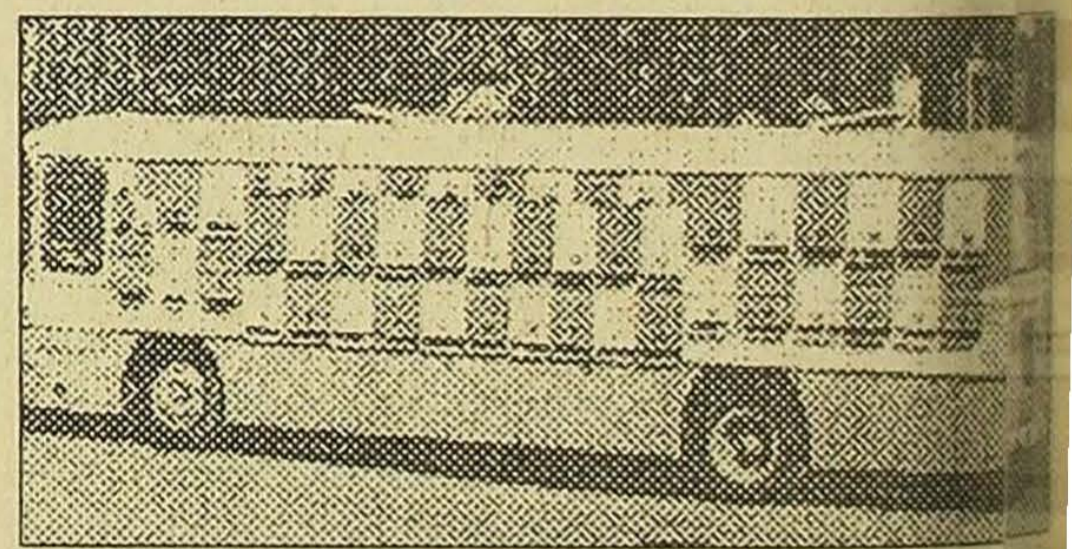
POTREBNO JE: smuđ 2-3 kg, 2-3 kg krumpira, 2 dcl ulja, glava češnjaka, veza prešinovog lišća, 2,5 dcl vrhnja, sok oveće limuna, jedan cijeli limun.

Očišćenom smuđu odstraniti glavu i rep (od odstranjen dijelova može se napraviti laka riblja juha). U meso smuđa vana i iznutra utrljati sol i sitno isjeckani češnjak s isjeckanim peršinovim lišćem. Očišćeni krumpir isjeći na kolotov posoliti ga i rasporediti po dovoljno velikoj tepsiji u koju prethodno naliveno 1,5 dcl ulja. Krumpir u pećnici dopreći isjeći, razgrnuti ga, staviti smuđ i preliti ga s 2 dcl vrhnja, koju je prethodno umućeno preostalo ulje (0,5 dcl) i limun sok. Zatim po smuđu poredati kolotove limuna i tepsiju staviti u pećnicu na temperaturu od 150 C i peći do polovice. I polovice ispečenog smuđa izvaditi i preliti ostatkom vrhnja peći još oko pol sata, nakon čega je jelo gotovo. Uz jelo služiti suho bijelo vino (graševinu ili rajnski rizling.)

Slovinci u oblasti Gorice i Gradiške imali pčelarski zakon još od 18 lipnja 1879. godine.

Svjetski sajam pčelarstva i svjetska pčelarska burza, 1996. godine pokrenula su akciju za promociju ove manifestacije u Ljubljani za Sloveniju, i inicirali da se tim povodom za pčelara XX stoljeća u sloveniji proglasi G. Aleš Mizgoj, dugogodišnji rukovodilac tvrtke Medex internacional u Ljubljani. Slovenačko pčelarstvo s punim pravom se može pohvaliti da je jedna od najnaprednijih zemalja Evrope.

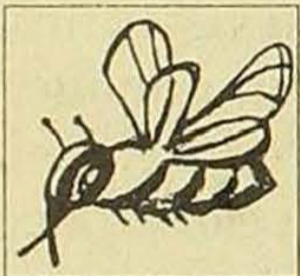

Suvremeni pokretni pčelinjak

(kraj)

Pripremio: Stipan Pekanović, predsjednik Svjetskog pčelara i svjetske pčelarske

Ovaj broj „Žiga“ izašao je uz potporu Fonda za otvoreno društvo.

Pčelarstvo

Pčelarstvo Slovenije

Kada je 1934. godine proslavljena 200 godišnjica od rođenja Antona Janše, o njemu su pisali gotovo svi evropski i američki pčelarski časopisi. Dr. Filip, profesor pčelarstva na Njujorškom univerzitetu, putujući po Evropi u cilju upoznavanja s evropskim pčelarskim prilikama došao je na dva dana u Ljubljani da posjeti Breznicu, rodno mjesto Slovenca Antona Janše.

Slovenija je dala i profesora Jagera, koji je važio kao pčelar – znanstvenik svjetskog glasa. Radio je na universitetu Minnesota u Sjedinjenim Američkim državama.

Slovenačku košnicu „Kranjski panj“, zamjenila je moderna košnica koju je konstruirao Anton Žnidaršič po ugledu na košnicu njemačkog pčelara Albertija. Košnica se otvara pozadi. Podešena je za paviljonsko i seleće pčelarenje. Ima dva reda okvira, među pčelarima poznata je kao A-Ž panj.

Slovenački pčelari su osnovali 8 studenog 1897. godine Slovenačko pčelarsko društvo koje od 24 siječnja 1898. godine izdaje mjesečni časopis: „Slovenski čebeler“. Društvo u mnogim mjestima ima svoje podružnice, stanice za posmatranje i stanice za sparivanje matica. Još od 1880. godine iz Slovenije je svake godine izveženo tisuće rojeva i matica u inozemstvo. Baron Rotsić je prvi počeo sa izvozom pčela. Njemu se pridružio Ambrožić a kasnije je s ovim poslom bio poznat u cijelom svijetu Jan Strgar iz Bitia kod Bohinjske Bistrice.

Trska (IV.)

Životinje u trski i oko nje

Nažalost, nije nam ostalo napisano koje su sve životinje živile u kadgodašnjim ritovima subotičkog atara; tu i tamo je kogod pisanjem spomenuo niku životinju, najviše ptice, ali se niko nije s tim stručno bavio. Prema onom koje životinje žive u okolnim trsticima (Ludoško jezero, Kapetanski rit, rit od „Jurića“ do Karadorđeva) virujem da su u ono vrijeme živile i u našim nestalim ritovima.

Ptice

Uz svu štetu rad isušivanja dolova i nestanak ptica je veliki gubitak, jel je tako poremećen lanac ishrane i nesto je kadgodašnji ukras naše ravnice.

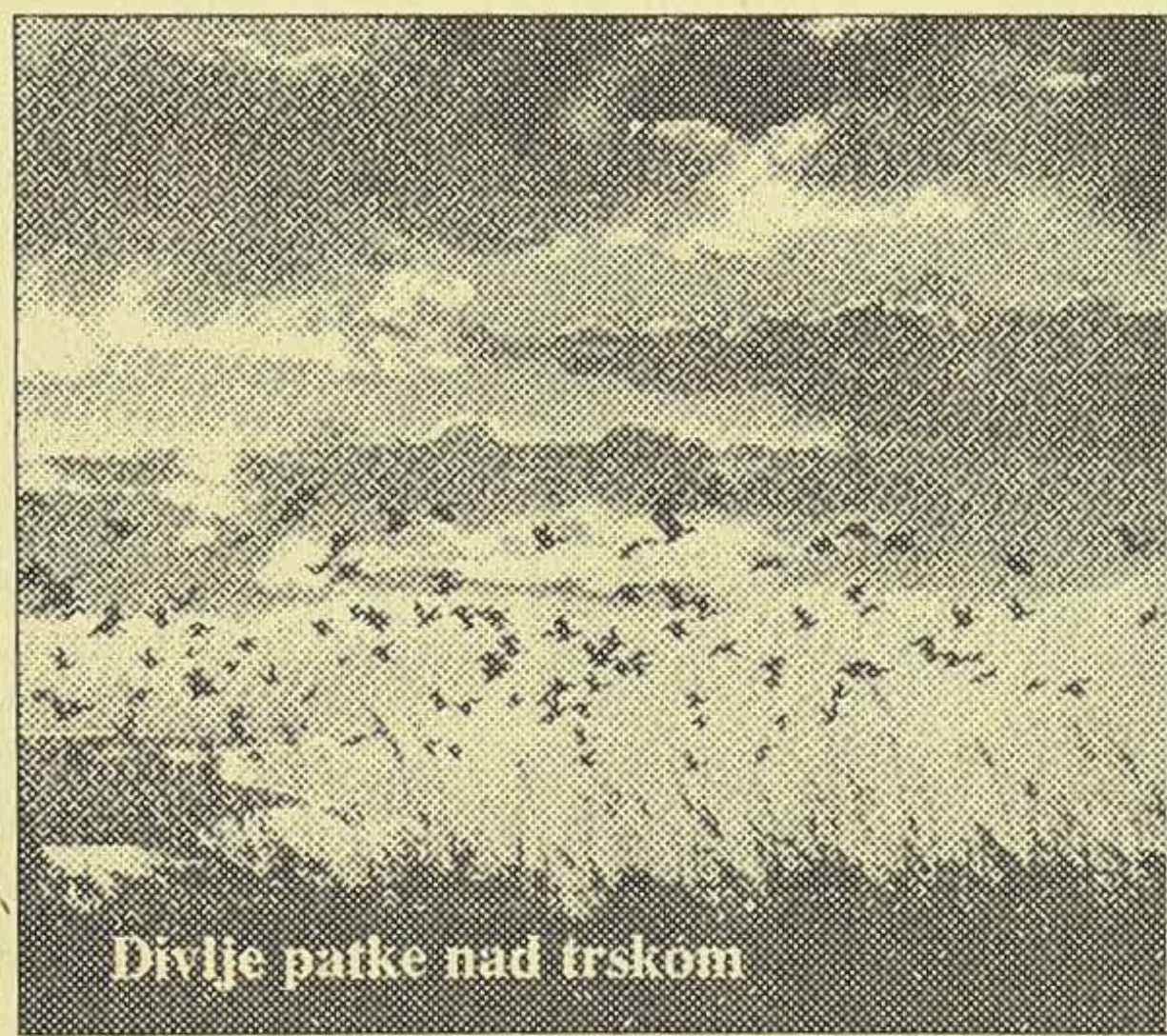
Većina ptica bile su barske, a među njima je bilo tušta selica. Među tim pticama su one koje su za trsku vezane gnizdom i ranom: Čaplje, trstenjaci, senice, divlje patke, rode, crne lisice, divlje guske, barski petlovari, barske kokice, vodeni pilići, vodomari (najlipča barska ptica), gakovci, gnjurci, šljuke, galebovi, bregunice iz okolni surduka (1). Još je veći broj nestal i ptica trščica – selica, kojima je trska kod prileta pružila utočište, odmor i oporavak za kraće vrijeme. Ornitolozi su utvrdili da u Ludoško jezero sleće u priletu oko 90 (devedeset) vrsta ovi ptica. U trski noće velika jata čvoraka (često po nekoliko hiljada!) Broj ptica je još veći ako se uzme u obzir da je u nabrojanim rodovima više vrsta: na pr. : tri vrste čaplji, pet vrsta divlji pataka, tri vrste gnjuraca itd.

Na drvima u dolovima (više vrsta vrba, barski hrastovi, kanadle (2) dračovi) prinoćili su fazani, a gnjizdile se švrake, kukavice, sive vrane, sove i ravničarske grabljivice (oro mišar, mali soko, jastreb, soko lastavičar). S vrimena na vrijeme i danas doleće, a onda je češće posićivo ove vode i oro ribar (bolje je kazt orlušina, jel mu je raspon krila oko 1,5 m.) Lani smo vidili jednog u ritu kod „Jurića“.

Ribe

Voda u ritovima je izmišljena za život riba: zaštićene su od neprijatelja, slabije od jači štiti gusta trska, a plitka voda (najdublja je oko 1,5 m) i tuša vodeni nadvodni i podvodni biljaka, biljaka pruža odličnu mogućnost života raznim drugim životinjama, najviše insektima, sa kojima se ribe rane. Take rane ima u izobilju za sve žitelje trske i vode. Ovakva voda je idealno mesto za razmnožavanje riba.

Nažalost naši stari se nisu bavili ribolovom, nisu se s tima bavili ni njevi preci u prapostojbini, pa zato puzdano ne znamo koje su sve ribe živile u našim kadgodašnjim velikim ritovima.

Divlje patke nad trskom

Prema onom kaku je riblji svet danas u okolnim ritovima znamo da su take ribe živile i u ondašnjim ritovima: šaran, karaš, linjak, čikov i više vrsta bile ribe (kesege, crvenperke, bodorke, deverike, krkušice, gavčice i dr.). Take ribe smo mi dica vaćali il sam vidio da su ji drugi vaćali. Onda nismo poznavali linjaka, al pošto ga ima u okolnim ritovima cigurno ga je bilo i u našim ritovima. Štuka je uvijek tamo di je ovaki sastav riba, jel se sve ove ribe ne moraju prinudno naseljavati u određene vode, njevu oplodenu ikru prinese na nogama ptice moćvarice (rode, čaplje...)

Ko deranac vidio sam da stariji momci u kanikuli vaćali šarane. Kad se voda zagrije i njoj smanji kiseonik, šarani

ga udišu ispod same površine vode priko kože i usta. Onda su oni neoprezni i lako njim se prišunjat (3) a odrasli su ji iz sklepanog (4) čunja nabadali dvoparoškim vilama. Mi dica smo ribu vaćali, sa zdravo mršavim uspjehom, poklapanjem košara u vodu. Pokatkad smo uvatili karaša, sitnijeg šarana, najviše čikova, i sitnu bilu ribu.

Šteta što naši preci nisu poznavali ribolov, jel njim je riba, izvanredna rana, bila na dovat ruke i bilo je u izobilju.

Ostale životinje

U ritovima su živile: žabe, kornjače, bilouške, bizamski pacovi (ondatre), vidre, hermelini, vodene voluharice, jel ti životinje i danas ima u okolnim ritovima. Na pojilo su dolazili: lisice, ježovi, tekunice, lasice, stepski tvorovi...

Onodobno niko nije naučno istraživo i opisao taj bogati životinjski svet, koji je sasvim nesto sa dolovima, pa sam nabrojo samo one životinje za koje se mož tvrdit da su onda cigurno živile u ritovima, jel taki životinjski svet i danas postoji u okolnim ritovima, koji su, fala Bogu, razumno saćuvani.

MANJE POZNATE RIČI:

1. surduk: duboko usičen put il prolaz sa grede prema dolu
2. kanadla: kanadska topola
3. prišunjat: prikrašt, neopaženo se približit
4. sklepan: na brzinu napravljen (površno urađen)

(Nastavlja se)

Alojzije Stantić

A b o r i z m i

Presao se Beograd – na opće zadovoljst-
dočekana je prinova
džungli na asfaltu ne vidi se čovjek od

Katalogu se primiće još jedna vrsna
otvorina – LAŽ

agnacija nastaje disharmonijom htijenja
ogućnosti.

ogovi, koji se ne slažu u vreći – lomu se!
e smeta činjenicama, ako su paragrafi

ovjek, netolerantan prema čovjeku jeste
prema sebi nečovjek.

o se stalno plaši da ga zmija ne ugrize,
a šit će u čeljustima lava.

ajminorniji oblik lokal – patriotizma:
ko JA.

aratustrin dualitet balkanskog tipa –
BI(i)JA.

Željko Skenderović

Dvo (možda) niste znali

Kini su nedavno pronašli ostatke prapovi-
jesne ribe, koja je živjela prije oko 200
milijuna godina, a izumrla je prije oko 70 mili-
juna godina, skupa s dinosaurima, piše „Fisch
und Fang“ u broju 11 iz 1996.

U novije vrijeme naučenjaci su utvrdili da
i davno ljudi određivali starost pojedinih
vrsta riba na osnovu brojanja prstenova na
rijetiti. Tako postoji podatak da su još 1716.
odredili starost jednog šarana od 40 godina.

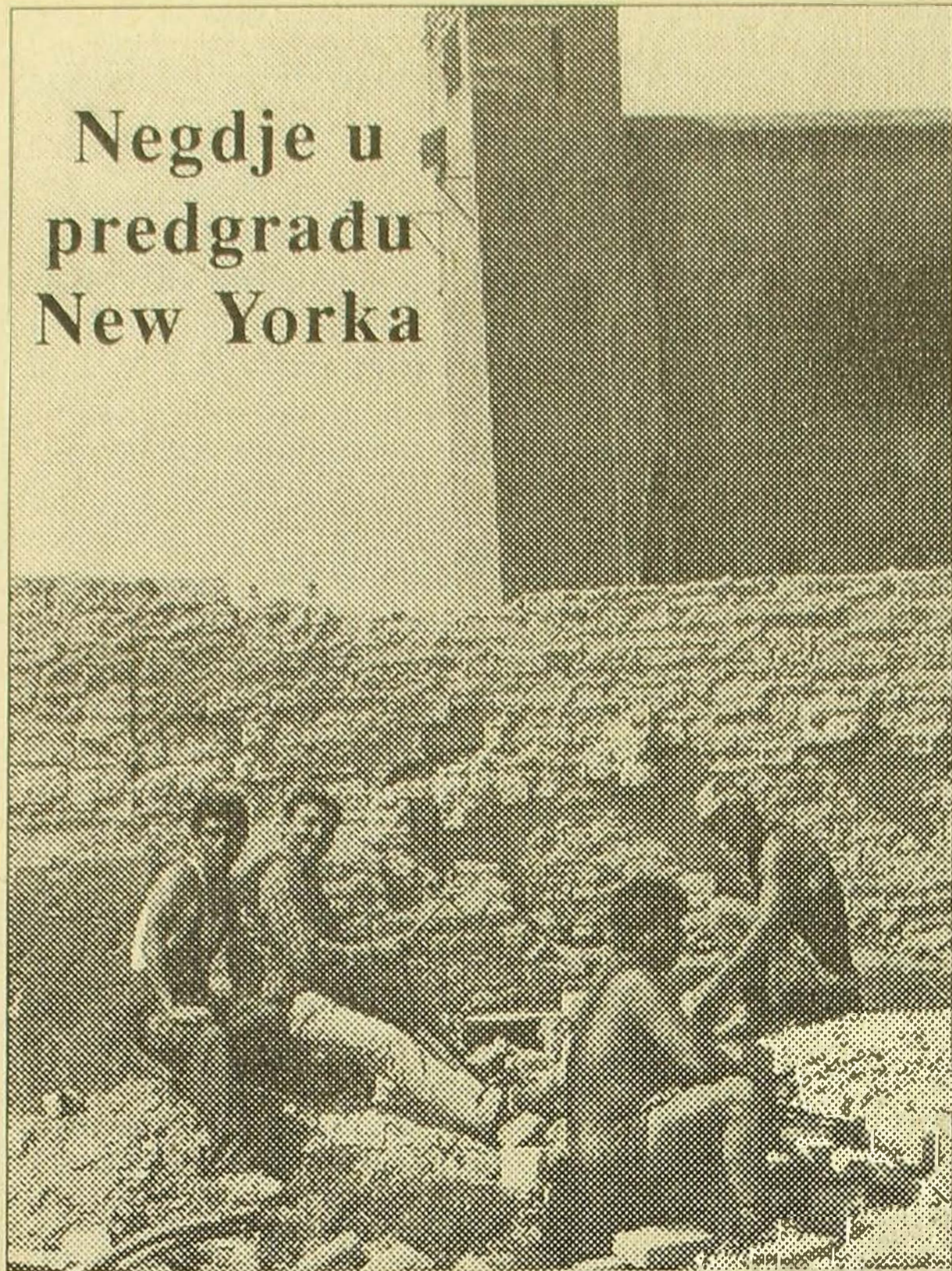
Ribe ne rastu istim tempom u svim
rodovima, a on ovisi od kakvoće vode,
vremena koje u njoj ima, od temperature i od
obline riba koje žive u njoj. Evo primjera:
u povoljnim uvjetima, u slatkoj vodi,
odaje mogu narasti i do 25 cm, dok pri
nepovoljnim uvjetima za isto vrijeme naras-
tu do 10 cm. Glede duljine života evo podata-
ka za pojedine ribe: jegulja može živjeti 10-15
godina, a u zatvorenoj vodi oko 55 godina,
šaran 50, štuka 70-80, deverika 20, bandar 15,
perla 16, linjak 30, som 100, smud 15, mrena
12-20, pastrva 30, crvenperka 12 godina itd. –
prema Petri Heil“ u broju 11 iz 1986.

Procjenjuje se da je u prošloj godini svjetski
lov ribe iznosio oko 110 milijuna tona.
Najveći dio ove količine ulovili su ribari, a
ostatak u toj količini sudjelovali samo „mrvi-
m.“

Žig o Jobu poema je o starozavjetnom
čovjeku pravednika koji strpljivo podnosi
sve patnje. Job je simbol postojanosti u
trudama, on je moralni „uzor strpljivosti“ i
prijatelj u Božju volju.

U granicama akvilejske patrijaršije, nje-
vni skulpt odomaćio i u Sloveniji. Blagdan mu
na Zapadu 10. svibnja, a na Istoku 6. svibn-
ja. U Zapadnoj Evropi, osobito u Belgiji, zaštit-
nik orgulazbenika; u Sloveniji zaštitnik pčelara.
(Podaci iz Leksikona Zapadnog kršćanst-
va, str. 300-301, izdanje Zagreb 1979.)

Negdje u predgradu New Yorka

Nakon novog zakona o ... dio redakcije „Žiga“ po slobodnom izboru, a tuđom voljom, na ljetovanju.

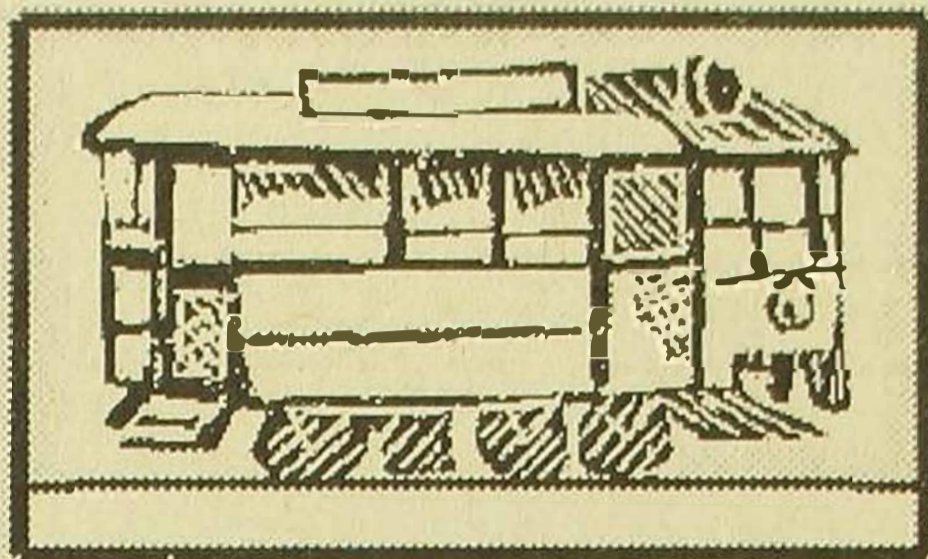
Snimka: R. M. (majstor fotografije)

Subotički specijaliteti-Tramvaj (III.)

U zadnje vreme vidi se da uprava tramvaja vodi malo računa i o putnicima, jer je uvela neke korisne novotarije, koje služe u korist putnika.

Do sada je čovik mogao kod pošte da provede mnogo vremena čekajući tramvaj, a da ne zna gdi se tramvaj nalazi: da li na Paliću odnosno u Aleksandrovu, ili pak kod Rudića. Međutim sada toga više nema. Sada su postavljene strilice, koje pokazuju gdi se tramvaj nalazi. Pa ne samo strilice nego i natpisi. Izgleda da se uprava tramvaja obratila Dr. Lipozenčić Laciki d. on koncipira tekst natpisa. Jer ne virujemo da bi ko drugi mogao, tako lipo da napiše taj natpis.

Na toj tabli stoji od riči do riči ispisano sledeće:

Kola se nalaze
na Palič u Rudič
ili
u Aleksandrovo u Rudič

Prema tome ako strilica pokazuje da se kola nalaze „u Rudič“, onda znate da se nalaze „na Palič“, ako pak pokazuje da se kola nalaze „na Palič“ onda je sigurno da se nalaze „

Rudič“. Isti je slučaj bilo da se kola nalaze „u Aleksandrovo“, bila opet „Rudič“. Od ove table i strilice, pored toga što je natpis tako lipo i dobro napisan, putnici ipak imaju ogromne koristi. I prija su dugo morali čekati nikako da doznadu gdi se kola nalaze. Danas je drugačije. Recimo hoćete brzo da stignete u Aleksandrovo, onda samo pogledate strilicu. Pa kada dođete da se kola nalaze u Aleksandrovu, onda krenete pišice, jer vam se ne isplati čekati. Ako pak ustanovite da se kola nalaze kod Rudića, onda, pošto vam se žuri, opet krenite pišice, jer ćete tako brže stići.

subotičani

TAL

– Lozija moj, svi kažu da si se oženio samnom zato što sam nasledila tetu!

– Ta lažu, oženio bi se ja stobom i da si nasledila strička.

MRC

Bio Bolto na sudu digod u veljači, tužio ga komšija zbog niki kuruza. Na kraju rasprave sudija će:

– Danas, Bolto, ne možemo ništa svršit, dođite travnja 18. na drugo suđenje.

A Bolto ko iz puške:

– Ajak, gospon sudija, to neće moći!

A sudija zbunjen:

– Kako neće moći?

– Pa tako što neće moći, jer ja baš onda imam mrca.

B.F.

Kutak sludeni

Come back cvvenog vojvode

Nevideno radikalnim plimama i osekama u našoj preglednoj političkoj baruštini, nikad čeznutljivo očekivanog kraja. Nemirna su & vrlo, gotovo u isti mah čudnovata ta gibanja u političkim vod(j)ama. Iznose na vidjelo, ali i skrivaju vlastitoj mutljivini, sve i svja. Te, te malo ima, hvaljen i tapšan po plećima, te te malo prekrije žabokrečina i čamotinja. Jedan s takvom sudbom je i čuveni cvveni vojvoda Sešelj, čiji su preimenjaci, a gle čuda, u visokim elitnim krugovima zagrebačke nomenklature. Trenutačno se beogradski Sešelj naširoko razmeće preko PTC ispirajuće mreže. U svenapadnom je stavu spram Lidera Koalicije „Zajedno“. Čemu, Belice, čemu? Šta zato da bi se mutio plićak u kome smo, kako bi rekao Nietzsche, Ali, ne zaboravimo, zakon plime i oseke i dalje vrijedi! Pitanje je samo koga će voda odnijeti, a koga iznijeti?

Bunjevačke narodne pripovitke

Zabilježio i obradio: Balint Vujkov

Po pravdi

U jednoj familiji dida bio čovik da su mu šešir skidali do zemlje, al imo sina jedinka za kojeg se moglo kazat: ako je i jedan tušta je, kad ne valja.

Nije on bio rđav drugima, sebi nije valjo. Stari je hrnjo, teko i čuvo, a sinu samo da je alvatno trošit. A poso onako: ajde ženo, ajde, sutra je Badnji dan, danas već moramo da gojimo prase za Božić.

Kako se on nije umetnio na oca tako se njegovi sinovi umetnili na njeg, pa kad su se već zamomčili svaki razvlači na svoju stranu. I uskoro na salašu ostali na jednoj kobili i magarcu.

Nesrića samo nesriću rađa, pa šta mož bit na kraju u jednoj takoj kući? Jedno jutro našli i kobilu ukočenu. Magarac se vućio, svu glavu joj razmrsko.

Sinovi pitaju starešinu kuće:

– Baćo, šta ćemo s magarcom?

A on se izbekario:

– I to triba pitat?! Po pravdi: zub za zub, oko za oko, glavu za glavu.

Pa uzo veliku sikiru i magarca u čelo.

Kazivao: Andrija Emes, Tavankut

Od salaša do crkve izlegli se pilići

Majka poranila u varoš da plati porciju i naredi pokojnom misu, pa kad već kreće poslom, napunila i kotaricu da njoj prođe na peći i pravi novaca.

Majka nije kriva što su usput bili i salaši rodaka i drugu, pa i u varoši našla pokoja prija. Dosta to da se zdravo morala žuriti je već stigla do crkve. I popo baš onda ode u sakristiju, krenij misu. Ne mož majka čekat dok se on ne vrati u plebaniju, odnijim i u dvi u tri riči: tako i tako, njezinom pokojnom didi misa bude sa toliko i toliko svića.

I popo se žuri, pa će mu bit dosta i po riči, al najedared se ko čilaš prid barom, načulijo uši:

– Majko, pa šta će to bit?!

– Šta, gospodine, šta?

Zna majka šta onog svrbi, jel se iz kotarice čuje: čip, čip, čip!

– Majko, pa ko je to još vidio da se pilići nosu u crkvu?!

– Gospodine, kad sam pošla sa salaša, virujete Bogu pa meni, sam u kotarici ponela jaja.

Kazivala: Jovanka Kujundžić, Subotica, rođena na Bikovu 2. XI. 1904.